

A HÉBER NYELVTAN ELEMI SZABÁLYAI

Összeállította:

Dr. Tóth Kálmán

theológiai tanár

Budapest, 2003

A héber nyelvtan elemi szabályai

Előzetes megjegyzés.

Amint a cím mutatja, ez a nyelvtani összefoglalás a bibliai héber nyelvtannak csak az elemi szabályait tartalmazza. Bővebb részletezést, elemzést, a kivételek teljes felsorolását nem adja; ezek a nagyobb terjedelmű, rendszeres héber nyelvtanokban megtalálhatók. Kezdők részére készült jegyzet ez, amely utat mutat a rendszeres nyelvtanok felé.

Technikai okokból a héber szavak átírása –ahol arra szükség van– a magyar kiejtésnek megfelelő betűkkel történt. A példák, táblázatok úgyis mutatják a helyes írásmódot. A mássalhangzós ábécé után egy ízben közöljük a nemzetközi átírási módot.

I. A héber írás és olvasás.

1.§. A bibliai héber nyelv a sémita nyelvcsalád északnyugati ágához, azon belül a kánaáni csoporthoz tartozik. Holt nyelv, melynek irodalmi emlékeit – néhány régészeti emléktől eltekintve– az Ószövetség könyvei őrizték meg.

2.§. A nyelv egyes hangzói, a betűk alakja és írásmódja sok tekintetben eltér a klasszikus és modern nyelvekétől. Egyik legfontosabb sajátosság pl. az írás (és olvasás) módjában található: jobbról bal felé halad az írás iránya. További jellegzetesség az, hogy a héberben – többi sémita nyelvhez hasonlóan– eredetileg csak mássalhangzós betűjelek voltak használatosak.

A mássalhangzós írás.

3.§. A héber betűk formája egy hajdani képirásból fejlődött ki. A betűk neve (fej, kéz, ház, víz stb.) őrzi az eredeti kép jelentését, a rajzok azonban idővel leegyszerűsödtek, stilizáltakká váltak. Az eredeti kép ma már csak annyiban fontos, hogy az egyes betűk a kép nevének a kezdőbetűjét jelzik.

A mai formájú héber írást kvadrát-írásnak nevezzük, mivel a betűk rajza olyan, hogy egy négyzet rajzolható köréjük. (Némelykor azonban a betű a négyzetnek csak a fél szélességét foglalja el, egyetlen betű, a j pedig csak a negyedét.)

4.§. A héber mássalhangzós ábécé 22 betűből áll. A következő felsorolásban az I. oszlop alatt található a betűjelek, a II. alatt a betűk neve (az eredeti képről elnevezve), a III. alatt pedig a betűk nemzetközileg használt átírása.

	I.	II.	III.			I.	II.	III.
1.	א	'álef	'		12.	ל	lámed	l
2.	ב	bét	b		13.	מ	mém	m
3.	ג	gímél	g		14.	נ	nún	n
4.	ד	dálet	d		15.	ס	számek	s
5.	ה	hé'	h		16.	ע	'ajin	'

6.	ו	váv	w		17.	פ	pé'	p
7.	ז	zajin	z		18.	צ	cádé	ş
8.	ח	chét	ch		19.	ק	qof	q
9.	ט	ţét	ţ		20.	ר	rés	r
10.	י	jód	y		21a.	ש	sín	ş
11.	כ	kaf	k		21b.	שׁ	szín	ś
					22.	ת	táv	t

5.§. Az 'álef és az `ajin számunkra nehéz kiejtésű torokhangok, ezért nem szoktuk őket olvasni.

Vannak egymáshoz közel álló hangzók, amelyek azonban a kiejtésben egymástól megkülönböztetendők. Ilyen a ח és a ח ; az előbbi megfelel a magyar h hangzónak, az utóbbi erősebb, a német ch-nak megfelelő hang. Van két t hangzó is. Közülük a ט erősebben ejtendő, mint a magyar t-nek megfelelő ח . Hasonló a helyzet a két k hangzónál is. A כ a magyar k hang, a ק erősebben ejtendő; a különbségre utal az átírás is (k, q). A כ és a שׁ hangzók között is van árnyalati különbség.

6.§. A פ betűjel kétféleképpen olvasható: p-nek, illetve f-nek. A különbséget egy, a betű közepébe helyezett pont jelzi (a „dages lene” pont; l. lejjebb, a 8.§.-nál). Ha a betű közepében pont van, akkor a kiejtése p, ha pont nélkül fordul elő, akkor a kiejtése f. (Hasonló a görög pí és phí hangzók különbségéhez.)

A sín és a szín tulajdonképpen azonos betűjel. Hogy mikor olvasandó s-nek és mikor sz-nek, azt a betű fölé helyezett ún. diakritikus (megkülönböztető) pont mutatja. Ha a pont jobb felől áll, a kiejtés s, ha balfelől, akkor sz: שׁ , שׂ.

A szó végén álló hé' általában nem ejtendő, nincs mássalhangzós értéke (vö. 12.§.). Ha mégis kiejtendő mássalhangzó, akkor egy pont van benne; ez a mappiq pont: הֵּ.

7.§. Van öt betű, melyeket szó végén másként írunk, mint szó közepén. Ezek a következők: כּ , מּ , נּ , פּ , צּ . (Emlékeztető szóba összeolvasva: „KaMNeFeC” betűk.) E szó végi betűformák latin elnevezése: litterae finales.

8.§. További hat betű kiejtését némileg módosítja, ha a közepébe „dages lene” (enyhébb dáges) pontot írunk. E hat betű a következő: בּ , גּ , דּ , כּ , פּ , תּ . (Emlékeztető szóba összeolvasva: „BeGaDKeFaT” betűk.) A kiejtés különbségét mi nem tudjuk eléggé érzékeltetni, csupán megjegyezzük róluk, hogy pont nélkül lágyabb, hehezetesebb a kiejtésük, ponttal írva keményebb. Csak a p betű esetében követjük a kétféle olvasási módot: פּ = f , פּ = p. (Lásd a 6.§.-t.)

Dáges lene pont az említett hat betűben is csak két helyzetben állhat: 1. szó kezdő mássalhangzó esetében, 2. zárt szótag (s^wá' quiescens) után, az utóbbihoz olv. a 18.§.-t.

9.§. Ugyancsak a mássalhangzó közepébe írt pont a dáges forte (erősebb dáges). Ennek a szerepe az, hogy általa az illető mássalhangzó megkettőzve (hosszan) ejtendő. A dáges lene-től egyszerűen meg lehet különböztetni az által, hogy a dáges forte előtt mindig teljes magánhangzó áll.

10.§. Nem lehet dáges fortét írni az ún. gutturális, azaz torokhangok betűjelébe. Ezek a következők: א , ה , ו , ע . Hozzájuk csatlakozik a ג , amely nem torokhang ugyan, de éppúgy nem kettőzhető, mint az előző négy hangzó. E ténynek majd fontos nyelvtani következményeit fogjuk látni.

A magánhangzók jelölése.

11.§. A babiloni fogság idejétől kezdve (Kr.e. VI. sz.) a héber nyelvet lassan kezdte kiszorítani a használatból a rokon arám nyelv, elannyira, hogy Krisztus korára a bibliai héber már holt nyelvvé vált. Az istentiszteletben azonban a szent iratok olvasásának fontos szerepe volt. Ezért a mássalhangzós szöveg pontos olvasása érdekében szükség lett arra, hogy a magánhangzókat is jelöljék.

12.§. A magánhangzók jelölésének kidolgozása két fokozatban ment végbe. Először egyes mássalhangzó jeleket használtak hosszú magánhangzók jelölésére. Négy ilyen mássalhangzónak jutott ez a szerep, ezek az א , ה , ו , י . Ha magánhangzók gyanánt állnak, akkor a nevük latin kifejezéssel: mater lectionis („olvasási anyabetűk” = az olvasás segítői).

A w magánhangzóként lehetett ó és ú.

A y mint magánhangzó lehetett hosszú í, é és ē.

A h szó végén jelölhetett hosszú á, é, ē és ó magánhangzót.

Az a állhatott valamennyi hosszú magánhangzó helyett.

Alkalmazásuknak szigorú helyesírási szabálya nem volt. Annyit tudunk (pl. a Krisztus születése körüli századokból származó holt-tengeri kéziratokból), hogy régebben gyakrabban használták a mater lectionis jeleket, mint a késői kéziratokban, és így az azokon alapuló, általunk használt héber Bibliában is.

13.§. A mater lectionis-ként használt mássalhangzó jelek nem nyújtottak teljes segítséget a magánhangzók olvasásához. Először is csak hosszú magánhangzókat jelöltek velük; azután egy betűjel több magánhangzó jelölésére is használt volt. Ez bizonytalanságot okozhatott éppúgy, mint az a körülmény, hogy a kevésbé gyakorlott írástudó előtt nem mindig volt világos, hogy a betűjel mássalhangzót jelöl-e, vagy magánhangzót.

14.§. A magánhangzók pontos jelölésére végül is kidolgoztak egy olyan jelrendszert, amelyben apró pontok és vonalkák kombinációja révén minden magánhangzó egyértelműen rögzíthető lett. Ez a punktációs jelölési rendszer.

Mivel a magánhangzó jelek –egy kivételével– a mássalhangzós sor alá kerültek, ezért a jelölési rendszert infralíneáris (sor alatti) pontozásnak nevezzük.

15.§. A pontkációs rendszer magánhangzóinak jele, elnevezése és magyar hangértéke a következő:

— patach = a

— chíreq = i

— qáamec = á

— qáamec chatúf = o

— sze^egól = e

— chólem = ó

— céré = é

— qibbúc = u

Végül a hosszú ú-t, melynek neve súdeq, mater lectionisszal együtt jelöljük: ׀

16.§. A qáamec és a qáamec chatúf jele azonos. Röved o-nak (qáamec chatúf) két fő esetben ejtjük: hangsúlytalan zárt szótagban, továbbá chatéf qáamec előtt (l. a 19. §-t).

17.§. A fentiekén kívül van még egy magánhangzó jel: ׀ a neve se^wá; az átírásban kissé emelt ^e betűvel írjuk. Ha kiejtjük, akkor egészen rövid, az e és az ö között elhelyezkedő hang. A teljes értékű magánhangzókkal szemben ez csak ún. fél magánhangzó.

18.§. Az egyszerű se^wá nem minden esetben ejtendő ki, ha nem ejtjük, akkor a neve se^wá quiescens („nyugvó”, azaz néma), szerepe pedig csak annyi, hogy a zárt szótag végén álló mássalhangzó is kap jelet.

A se^wá azonban többnyire kiejtendő, ilyenkor a neve se^wá mobile („mozgó”, hallható). Négy fő esetben kell kiejteni a se^wát:

- szó kezdő mássalhangzó alatt,
- hosszú magánhangzós szótag után,
- kettőzött mássalhangzó alatt, tehát ha a mássalhangzó jelben dágés forte van,
- két se^wá közül az első néma, a második kiejtendő.

Van végül egy ritkább ötödik eset is, amikor a se^wá lazán zárt szótaghoz tartozik. Könnyen felismerhető, ha utána begadkefat betű következik, s abban nincs dágés lene. Pl.

a. כתב (k^etób) = írj!

b. כתבו (kát^ebú) = írtak

c. דברו (dibberú) = beszéltek

d. יכתבו (jikt^ebú) = írnak

e. וידבר (waj^edabbér) = és beszélt

19.§. A s^ewá jel néha összetett alakban fordul elő, ti. egy másik magánhangzó jellel együtt, a neve ilyenkor s^ewá compositum („összetett” s^ewá). Három magánhangzó jelhez kapcsolódhat: a patach, a qámeç és a szegól jeléhez. Az ilyen összetett módon írt magánhangzókat chatéf-hangzóknak nevezzük. Kiejtésük az egyszerű s^ewához hasonlóan szintén rövid és hangsúlytalan; ezek is csak fél magánhangzók. E jelek a következők:

- chatéf-patach rövid, tompa a hang,
- chatéf-qámeç rövid o,
- chatéf-szegól rövid, ö-be hajló e hang.

20.§. A s^ureq betűnél olyan jelölési módot látunk, amelynél a mater lectionis és a pontjel együtt alkot magánhangzó jelet. Más esetekben is előfordul, hogy a mater lectionis szerepel az írásban, noha a pontjel is elég volna a magánhangzó egyértelmű jelölésére. Ilyen pl. a chólem, amelyet amelyet írhatunk csupán egy ponttal, az előző mássalhangzótól balra fent; de írhatjuk úgy is, hogy a wáw mater lectionis fölé írjuk a chólem pontot. A mater lectionis és a pontjel együttes alkalmazását úgy hívjuk, hogy scriptio plena (= teljes írásmód). Ha a mater lectionis elmarad, akkor a pontozás neve: scriptio defectiva (= hiányos írásmód). Pl. כֹּל vagy כָּל = „minden”. A kiolvasásuk azonos (az idézett példában: kól). Helyesírási szabály nem írja elő, hogy mikor milyen írásmódot kell alkalmazni.

21.§. A ׀ mater lectionis is gyakran fordul elő pontozásos jel mellett teljes írásmódként, még pedig az í, é és ē esetében. Ilyenkor a magánhangzók írásmódja és neve:

- ׀— chíreq gádól („nagy”, azaz hosszú í)
- ׀ — cére gádól - hosszú é
- ׀— szegól gádól - hosszú ē

(Fontos olvasási szabály: A szó végén előforduló y betű csak e három magánhangzó mellett szerepel mater lectionisként. Minden más magánhangzó után a j mássalhangzó kiolvasandó. Pl. מַלְכִי (malkí) = királyom; מַלְכָּי (m^elákaj) = királyaim.)

22.§. Az olvasás módja végül is a következő: Váltakozva olvassuk a mássalhangzókat és az alájuk (vagy az ó esetében tőlük balra) pontozott magánhangzókat.

A héber szavak mindig mássalhangzóval kezdődnek. Szó közepén mássalhangzó torlódás (egymás mellett két mássalhangzó) előfordulhat, a két mássalhangzót ilyenkor s^ewá quiescens választja el egymástól.

Szó elején két mássalhangzó nem állhat egymás mellett. Egyetlen kivétel a 2 számnév nőnemű alakja alapformában, illetve ha birtokos szerkezetben áll, módosultan: שְׁתַּיִם , שְׁתַּיִ (stajím, sté).

Magánhangzó torlódás, tehát egymás mellett két magánhangzó csak egyetlen helyzetben fordul elő: Ha szó végén kiolvasandó ם (vö. 6.§.), ם vagy ם áll, előttük pedig hosszú magánhangzó, akkor a könnyebb kiejtés kedvéért a hosszú magánhangzó mellé egy ם (patach) magánhangzót írunk (és olvasunk). Ennek a neve: patach furtivum („belopott”, becsempészett patach). Pl. רִּיחַ (rúach) = szél, lélek.

23.§. A helyes hangsúlyozás érdekében a héber íráshoz hozzátartoznak még a hangsúlyjelek is, amelyek a sor alatt, vagy fölött helyezkednek el. A héber szavakban legtöbbször az utolsó szótag, ritkábban az utolsó előtti a hangsúlyos. Nagy számú és különböző alakú hangsúlyjelek mutatják, hogy melyik szótagot kell hangsúlyozni. A két legfontosabb hangsúlyjel a következő:

— a szillúq vékony függőleges vonal, mindig a vers utolsó szava alatt található.

— az 'atnach egy fordított ékjel, amely viszont a vers közepe táján található s a hosszabb, vagy éppen összetett mondat tagolására figyelmeztet.

Ezek a fő hangsúlyjelek megkívánják, hogy az általuk megjelölt hangsúlyos szótagot egy kissé hosszabban olvassuk, rövid értelmi szünet (pausa) tartásával. Ennek érdekében az esetleg rövid magánhangzó meghosszabbodik, így jönnek létre a pauzális alakok, pl. חַמַּיִם (hammajim) helyett חַמַּיִם (hammájim) = „a víz(ek)”; לֶכָּהּ (leká) helyett לָּהּ (lák) = „neked”.

24.§. Gyakori eset, hogy két (esetleg több rövid) szó vastag vonallal van összekapcsolva. Ez a maqqéf vonal, amely az illető szavak szoros értelmi összetartozását fejezi ki. Az így összekapcsolt szavak közül az előbb álló(k) hangsúlytalanná lesz(nek), sőt magánhangzó rövidülés is történhet, pl. כֹּל , illetve כֹּל (kól, illetve kol-) = minden, egész. כֹּל-הָאָרֶץ (kol-há'árec) = az egész föld.

25.§. Héber Bibliánkban az arab vers-számozás középkori keresztyén újítás. A zsidók eredetileg csak a versek végét jelölték vastag kettősponttal. E jel neve: szóf pászúq (= „ a vers vége”).

26.§. A helyes olvasáshoz hozzátartozik még az is, hogy archaikus írásmód vagy íráshiba következtében egy-egy szó nem úgy olvasandó, mint ahogy írva van. Az íráshibák általában a lap szélén (mássalhangzós írással) javított formában korrigálva vannak. A téves írásmód neve ketíb (= „írva van”), a helyes olvasási módé a lapszéli korrekcióban qeré (= „olvasd”).

Van néhány gyakran előforduló szó, amelyeket mindig másként olvasunk, de gyakoriságuk miatt ezek a lap szélén nincsenek javítva. Ezeknek a neve qeré perpetuum (mindig másként olvasandó). Legfontosabb közülük Istennek az

őszövevényi tulajdonneve, a négy mássalhangzóból álló יהוה . A zsidók a 3. parancsolat túl komolyan vételével a késői századokban nem olvasták ki, hanem helyette az אֲדֹנָי (adónáj) = „Uram” szót olvasták, és hogy el ne tévesszék, az utóbbi név magánhangzóit pontozták a יהוה betűk alá. A keresztyénség. Nem ismerve e más jellegű pontozás okát, a יהוה formában írt nevet úgy olvasta, hogy Jehova; ez azonban hibás. Régi szerzők görög műveiből ismerjük, hogy e szent név helyes kiolvasása Jahweh: יְהוָה .

II. Névmások.

A személyes névmás.

27.§. A személyes névmás alany esetben használt alakjai a következők:

	Egyes szám	Többes szám
1. személy	אֲנִי , אֲנִי	אֲנַחְנוּ , אַנְחֵנוּ
2. személy hímnem	אַתָּה	אַתֶּם
2. személy nőnem	אַתְּ	אַתֶּנּוּ
3. személy hímnem	הוּא	הֵם , הֵמָּה
3. személy nőnem	הִיא	הֵנָּה

Az egyes és többes számú 1. személyű alakoknál az a különbség, hogy a hosszabb formák régebbi őszövevényi írásokban fordulnak elő, a rövidebbek viszont kései iratokban gyakoribbak. Jelentésbeli különbség azonban a hosszabb és rövidebb formák közt nincs.

A 2. és 3. személyű alakoknak viszont van külön hímnemű és nőnemű formájuk. Használatuk ahhoz igazodik, hogy férfira, vagy nőre mondja-e az Írás, hogy te, ő, ti, ők.

A többes 3. személy hímnemben van egy rövidebb és egy hosszabb alak, jelentéskülönbség nélkül.

28.§. A személyes névmás részes határozói esetét (dativus) a לְ prepozíció ragozásával kapjuk meg. Az említett prepozíció (melyet a rá következő névszóval összeírunk) jelentése: -nak, -nek. Ragozásánál ugyanaz történik, mint a magyarban: ragot ragozunk, tehát „nekem, neked, neki” stb. A prepozícióhoz fűzött ragokat latin szóval suffixumoknak (vég-ragoknak) nevezzük. A ragozás a következő:

	Egyes szám	Többes szám
1. személy	לִי	לָנוּ
2. személy hímnem	לְךָ	לְכֶם

2. személy nőnem	לָּךְ	לָּכֶן
3. személy hímnem	לָּו	לָּהֶם
3. személy nőnem	לָּהָּ	לָּהֶן

29.§. Hasonló módon kapjuk a személyes névmás tárgyesetének (accusativus) az alakjait. Itt az אֶת (maqqéf vonallal אֶתְּ) prepozíciót ragozzuk, amely egyébként a héberben a névszók előtt a tárgyeset kifejezésére szolgál. Ugyanazok a suffixumok járulnak hozzá, mint a ל prepozícióhoz; a suffixumok előtt azonban a prepozíció magánhangzója ó-ra változik. – A többes szám 2. személyében az e tőhangzó visszatér, a 3. személyben viszont ismét az ó magánhangzó szerepel. Ugyancsak e többes 3. személynél figyelhető meg az a gyakran előforduló sajátság, hogy a suffixumok h mássalhangzója kiesik és így összevont alak keletkezik. A ragozás ezek szerint a következő:

	Egyes szám	Többes szám
1. személy	אֶתִּי (אוֹתִי)	אֶתְּנוּ
2. személy hímnem	אֶתְּךָ	אֶתְּכֶם
2. személy nőnem	אֶתְּךָ	אֶתְּכֶן
3. személy hímnem	אֶתּוֹ	אֶתָּם
3. személy nőnem	אֶתָּהּ	אֶתָּן

30.§. Birtokos esete (genitivus) a személyes névmásnak a héberben nincs. Esetenként a már látott ל prepozíció ragozott alakjai fejezik ki, hogy valami az „enyém, tied” stb.

31.§. Külön birtokos névmás sincs a héberben (eltérően a görög, latin és a mai európai nyelvektől). Helyette –a magyar birtokos ragozáshoz hasonlóan– a birtokot jelentő szóhoz járulnak a már látott suffixumok, s ezek a névszói suffixumok mutatnak rá a birtokos személyére (pl. királyom, könyved, háza stb.). E ragozással lejjebb, a 44. §.-ban foglalkozunk.

A többi névmások.

32.§. A mutató névmásoknak van közelre és távolra mutató formájuk. Közelre mutatók:

Egyes szám hímnem: הֵן
 nőnem: הֵן

Többes szám (közös nem): הֵן

A távolra mutató névmás („az, azok”) alakjai azonosak a héberben a személyes névmás 3. személyű alakjaival.

33.§. A kérdő névmásnak csak egyes számú alapformái vannak:

מִי = ki?

מִי / מִה / מִהּ, = mi?

34.§. A vonatkozó névmásnak egyetlen alakja van: אֲשֶׁר = aki, amely, ami.
- Ragozhatatlan, ezért ha többesben, vagy pl. tárgy esetben kellene használni, körülírással élünk.

Kései iratokban előfordul a vonatkozó névmásnak egy rövidebb formája: ׀ , amelyet egybeírunk a következő szóval s annak első mássalhangzóját dages fortéval látjuk el.

35.§. Határozatlan névmásként használhatók a kérdő névmások „valaki, bárki, akármi”, „egy ember” jelentésben.

III. A névszók.

A főnevek.

36.§. A héber nyelvben a főnevek vagy hím-, vagy nőneműek. Olyan jellegzetesség, pl. szóvégződés, mint a latin vagy a görög nyelvben, aminek alapján a főnevek nemét meg tudnánk határozni, a héberben nincs. Csupán a nőnemű szavak egy részének jellegzetes végződése az הַ- szótag.

37.§. A héberben a főnevek állhatnak egyes számban (singularis), többes számban (pluralis) és kettős számban (dualis). Az utóbbi olyankor fordul elő, amikor egy fajta dologból kettőt (egy párt) említ a héber; különösen gyakran használt az ún. páros testrészekre.

Többes számban a hímnemű szavak jellegzetes végződése az הַ- szótag. A nőnemű szavak többese הִ- szótagra végződik. A kettős szám jellegzetes végződése: הַיְ-. Példák:

מֶלֶךְ = király,

מְלָכִים = királyok

עֹלָה = áldozat,

עֹלוֹת = áldozatok

עֲוֹן = bűn,

עֲוֹנוֹת = bűnök

יָד = kéz,

יָדָי = két kéz

Megjegyzés: Vannak olyan egyes számú főnevek, amelyek nemcsak egyedi jelentésűek lehetnek, hanem kollektív értelműek is. Pl. צֹאן = juh, juhnyáj; צִוִּי = madár, madarak.

Vannak többes számban előforduló, elvont értelmű szavak. Pl. בְּנֵי אָדָם = valakinek, vminek a „színe” (eredetileg: arca); חַיִּים = élet; זְקֵנִים = öregkor stb.

Többes alakban fordul elő az אֱלֹהִים = „Isten” szó is, bár a szó esetenként jelenthet „istenek”-et is.

38.§. A névelő a héberben egy, a névszóval összeírt ה szótag. Szabály szerint az utána következő mássalhangzó megkettőzendő. Pl. המלך = király, המלך = a király; נביא = próféta, הנביא = a próféta.

A gutturális hangzók nem kettőzhetők (vö. 10.§.). Ha tehát egy névszó gutturális hangzóval kezdődik, akkor a névelő után vagy pótlónyújtás történik (általában az א, ע és ט hangzóknál), vagyis a névelő magánhangzója á-ba megy át, vagy ún. virtuális kettőzés (általában a ה és a ח hangzóknál), azaz olybá vesszük a gutturális hangzót, mintha megkettőződött volna. Pl. אור = világosság, האור = a világosság, חשך = sötétség, החשך = a sötétség.

Néhány esetben előfordul, hogy nemcsak a névelő magánhangzója nyúlik meg, hanem a névszó tőhangzója is, pl. ארץ = föld, הארץ = a föld.

Előfordul olykor az is, hogy a névelő ה formában jelenik meg, pl. ענן = felhő, הענן = a felhő.

Ha jelzős főnév van ellátva névelővel, akkor a főnév is, a jelzőként mellette álló melléknév is megkapja a névelőt, pl. המלך הגדול = a nagy király.

39.§. A héberben valamikor voltak különböző eset-végződéses. Ezek közül a tárgyeset (accusativus) eredeti ה־ végződése maradt fenn, de speciálisan az irány jelölésére (locativus). Pl. אשוריה = Asszíriába; קדמה = kelet felé stb. A tárgyeset jelölésére azonban a biblia héber az אה (אה) prepozíciót használja, különösen prózai előadásban.

A dativus általában a főnévvel egybe írt ל prepozícióval van kifejezve, vö. 48.§.

40.§. Birtokos esetvégződés nincs a héberben. Ha egy szó birtokosként szerepel, azt a birtokos szerkezetben elfoglalt helye mutatja. A birtokos szerkezet: nyelvtani konstrukció. Állandó szórendje van: előbb áll a birtokot, utána a birtokost jelentő szó, pl. עם הארץ = az országnak a népe; התורה = a törvénynek az igéi. (A magyarhoz képest tehát fordított a szórend, mintha azt mondanánk: A népe az országnak; az igéi a törvénynek.)

Birtokos szerkezetben előbb álló, a birtokot jelentő szó ún. status constructusban („szerkesztett”, meghatározott helyzetben) áll. Az utóbbi, a birtokost jelentő szó viszont status absolutusban (független helyzetben) van. Az utóbbinak az alakja változatlan, a szótári forma; az előbbi azonban gyakran szó végi változást szenved. Így például az egyes számú nőnemű ה־ végződés status constructusban ה־ ra változik. A többes számú ם־ végződés, valamint a kettős szám ם־ végződése constructus formában ם־ lesz.

41.§. Ilyenformán a héber főneveknél meg kell tanulni az absolutus és constructus formát mind az egyes, mind a többes számban.

Pl.

	Egyes szám		Többes szám	
	absolutus	constructus	absolutus	constructus
király	מֶלֶךְ	מְלֶכֶךְ	מְלָכִים	מְלָכֵי
szó	דָּבָר	דְּבָר	דְּבָרִים	דְּבָרָי
könyv	סֵפֶר	סִפְרָ	סִפְרִים	סִפְרָי
törvény	תּוֹרָה	תּוֹרָת	תּוֹרוֹת	תּוֹרוֹתַי

42.§. Van néhány gyakran előforduló főnév, amely a többes számát, vagy a konstruált alakjait rendhagyó módon képezi. Közülük a legfontosabbak a következők:

	Egyes szám		Többes szám	
	absolutus	constructus	absolutus	constructus
apa	אָב	אָבִי	אָבוֹת	אָבוֹתַי
testvér	אָח	אָחִי	אָחִים	אָחָי
férfi	אִישׁ	אִישׁ	אֲנָשִׁים	אֲנָשָׁי
nő	אִשָּׁה	אִשָּׁת	נָשִׁים	נָשָׁי
fiú	בֵּן	בֵּן / בְּנֵי	בָּנִים	בָּנָי
lány	בַּת	בַּת	בָּנוֹת	בָּנוֹתַי
nap	יוֹם	יוֹם	יָמִים	יָמָי
város	עִיר	עִיר	עָרִים	עָרָי

(Megjegyzés: A „fiú”, illetve „lány” szavak valakinek a fia, lánya értelemben veendőek. A „nap” szó pedig nem az égitestet, hanem az idői értelemben vett napot, illetve nappalt jelenti.)

43.§. A nyelv sok évszázados története folyamán a héber szavak némelyikének az alapformája megváltozott, s a szótári alak ma más, mint ami régen volt. (Hasonló eset más nyelvekben is észlelhető; a magyar nyelvben pl. a „hó” szó valamikor „hav” volt, ez azonban csak ragozott vagy képzett alakokban jelentkezik: havas, havazik.) Ha volt a héberben egyes szavaknak ilyen régi alapformája, az a ragok előtt szintén visszatér.

44.§. Birtokos ragozás.

A héberben –az indogermán nyelvektől eltérően– a birtokos személyét nem birtokos névmások határozzák meg, hanem a főnévhez csatlakozó birtokos személyragok, suffixumok. Ugyanaz történik, mint a magyar birtokos ragozásnál.

A suffixumok ugyanazok, amelyeket a személyes névmás dativusának és accusativusának a képzésénél megismertünk (vö. 28-29.§.), legfeljebb esetenként az összekötő magánhangzó más.

a. Az egyes számú főneveknél (egy birtok) a suffixumokat a szó alapformájához ragasztjuk:

1.	מֶלֶךְ = királyom	מֶלֶכְנוּ = királyunk
2. hn.	מֶלֶכְךָ = királyod	מֶלֶכְכֶם = királyotok
nn.	מֶלֶכָּךְ	מֶלֶכְכֶן
3. hn.	מֶלְכּוֹ = királya	מֶלְכֵם = királyuk
nn.	מֶלְכָּהּ	מֶלְכֵן

Megjegyzések: Az 1. személyű alak itt is közös nemű, csak a 2. és 3. személyben vannak külön hím- és nőnemű alakok. A többes 3. személyű alakok összevont formák: az eredeti מֶלְכֵהֶם és מֶלְכֵהֶן alakokból a ה hangzó kimaradt.

Nőnemű szóra példa:

1.	תּוֹרָתִי = törvényem	תּוֹרָתֵנוּ = törvényünk
2. hn.	תּוֹרָתְךָ = törvényed	תּוֹרָתְכֶם = törvényetek
nn.	תּוֹרָתְךָ	תּוֹרָתְכֶן
3. hn.	תּוֹרָתּוֹ = törvénye	תּוֹרָתֵם = törvényük
nn.	תּוֹרָתָהּ	תּוֹרָתֵן

Megjegyzések: A többes 2. és 3. személyű suffixumokat ún. „súlyos” suffixumoknak nevezzük, amelyek előtt gyakran magánhangzó rövidülés történik; így itt is (mint az előző példában) a 2. személyben. A 3. személyű alakok a ה hangzó kiejtésével összevont formák.

b. A többes számú főnevek (több birtok) ragozásánál tulajdonképpen ugyanazok a suffixumok szerepelnek, mint az egyes számú főnevek után, de a suffixumok némileg módosulnak, nemkülönben az összekötő magánhangzó. Hímnemű példaszó:

מֶלְכִים = királyok; a konstruált alak: מֶלְכִי

1.	מֶלְכִי = királyom	מֶלְכֵינוּ = királyunk
2. hn.	מֶלְכֶיךָ = királyod	מֶלְכֵיכֶם = királyotok
nn.	מֶלְכֶיךָ	מֶלְכֵיכֶן
3. hn.	מֶלְכֵיךָ = királya	מֶלְכֵיהֶם = királyuk
nn.	מֶלְכֵיהָ	מֶלְכֵיהֶן

Megjegyzések: Az egyes szám 3. szem. hn. suffixum kiolvasása eltér az eddig tanult szabályoktól: az ם — végződés kiolvasása: „áv”. A többes szám 2. és 3. szem. „súlyos” suffixumai előtt itt is rövidülés látható: A suffixumok elé a constructus tő kerül.

Többes számú nőnemű szó birtokos ragozása:

1.	תּוֹרוֹתַי = törvényem	תּוֹרוֹתֵינוּ = törvényünk
2. hn.	תּוֹרוֹתֶיךָ = törvényed	תּוֹרוֹתֵיכֶם = törvényetek
nn.	תּוֹרוֹתֶיךָ	תּוֹרוֹתֵיכֶן
3. hn.	תּוֹרוֹתָיו = törvénye	תּוֹרוֹתֵיהֶם = törvényük
nn.	תּוֹרוֹתָיָהּ	תּוֹרוֹתֵיהֶן

45.§. A főnevek túlnyomórészt a rokon jelentésű igegyökkel függenek össze. Képzésük vagy más vokalizációval (magánhangzó-használattal), vagy pedig elő-, illetve utóképzővel történik. Az ismert példaszót véve:

מֶלֶךְ = (királyként) uralkodni
 מֶלֶךְ = király, מַלְכָּה = királynő
 מַמְלָכָה = királyság (ország)
 מַלְכוּת = királyság (uralkodás).

46.§. A rendszeres héber nyelvtanok a főneveket különböző osztályokba sorolják, részint képzési módjuk szerint, részint annak megfelelően, hogy ragozásuknál milyen hangzováltozások történnek bennük. A rendszeres áttekintéshez fontos mindennek a számba vétele, rövid összefoglalónkban azonban csak utalunk rá.

A melléknevek.

47.§. A jelzőként használt melléknév nemben és számban megegyezik azzal a főnévvel, amelyre vonatkozik, szórend tekintetében a jelzett szó után következik. Pl.

אִישׁ חָכָם = bölcs férfi, אִשָּׁה חָכְמָה = bölcs asszony, מְלָכִים גְּדוֹלִים = nagy királyok, גְּדוּלוֹת, גְּדוּלוֹת = nagy folyók.

48.§. A névelő használatával kapcsolatban már a 38.§. végén említve volt, hogy jelzős kifejezésnél nemcsak a főnév, hanem a melléknév elé is ki kell tenni a névelőt. Ha a névelőt elhagynánk a melléknév előtt, akkor a jelzős szerkezet önálló mondatná válnék, amelyben a melléknév lenne az állítmány, ilyenformán: הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל = a király nagy.

49.§. A héber mondatokban ugyanis -eltérően az indogermán nyelvektől, de hasonlóan a magyarhoz- nemcsak ige lehet az állítmány, hanem valamilyen névszó, így melléknév is. A szórend azonban ilyenkor többnyire megfordított, előbb áll az állítmányként használt melléknév:

מֵתוֹךְ הָאוֹר = édes a világosság (Préd. 11:7).

50.§. A melléknévnek képzőkkel történő fokozása a héberben ismeretlen. A közép fokú összehasonlítás körülírással kerül kifejezésre, a מֵן prepozíció (-tól, -től, -ról, -ről, vmihez képest) segítségével, pl. מֵן גְּדוֹל מֵן = nagyobb, mint. A מֵן prepozíció n hangzója azonban többnyire beleolvad a következő mássalhangzóba, ami által ez utóbbi megkettőződik (asszimiláció=hasonulás), pl.

כל = minden, מכל = mindenből (מן-כל helyett). Ha azonban az így megkettőzendő mássalhangzó gutturális, úgy a 38.§.-ban említett változás (pótlónyújtás, ill. virtuális kettőzés) történik:

לֹא טוֹב אֲנֹכִי מֵאֲבוֹתַי = nem vagyok jobb atyáimnál (1Kir 19:4).

A felsőfokot is körülírással fejezi ki a héber. Némelykor a névelő és a מן prepozíció együttes alkalmazása adja a felsőfokot, pl. הַצְעִירָה מִכָּל-מִשְׁפַּחֹת בְּנֵי-מִיָּן = az én nemzetségem a legkisebb Benjámin valamennyi nemzetsége között (1Sám 9:21). Egy másik körülírási lehetőség melléknév használata nélkül is lehetséges, ha egy főnévről azt akarjuk mondani, hogy az a legjobb, legnagyobb stb. Ilyenkor egymás mellé írjuk (birtokviszonyban) a főnév egyes és többes számú alakját, pl. שִׁיר הַשִּׁירִים = „énekek éneke”, vagyis a legszebb ének, הַבֵּל הַבְּלִים = „igen nagy hiábavalóság” (vanitatum vanitas); קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים = „a szentek szentje”, vagyis a legszentebb hely.

A prepozíciók.

51.§. A magyar nyelvben használt határozói ragok és névutók túlnyomó részének a héberben prepozíciók felelnek meg. A prepozíciók közt van néhány, amely nem képez önálló szótagot, ezért összeírjuk őket a rájuk következő szóval (enklitikus prepozíciók). Három ilyen prepozíció van:

לְ = -nak, -nek

בְּ = -ban, -ben

כְּ = mint, amilyen

Pl. וַיֹּאמֶר יְהוָה לְנֹחַ = És mondta az Úr Nóénak;

וַיֵּן בְּעֵדֶן = (egy) kert Édenben;

כְּאִמָּה בָתָּהּ = „amilyen az anya, olyan a lánya” (Ez 16:44).

A prepozíciók nagyobb része azonban önálló szóként jelenik meg, legfeljebb maqqéf vonallal kapcsoltn. Ilyen pl. a tárgyi prepozíció: אֵת , ragozásánál (29.§.) láttuk, hogy a tőhangzója eredetileg ó volt. Ugyancsak אֵת alakban fordul elő egy másik prepozíció is, jelentése -val, -vel társhatározói értelemben; eredeti alakja, mely suffixumok előtt visszatér: אֵתָהּ - Továbbá: עִם = -val, -vel; מִן = -ról, -ről, -tól, -től; אֵל = -nak, -nek, -hoz, -hez, -höz; עַל = -on, -en, ön; és még több, amelyek a magyarban a névutóknak felelnek meg, pl. אַחֲרַי = után, תַּחַת = alatt, helyett, בֵּין = között, כְּבִיב = körül stb.

52.§. A prepozíciók önálló ragozott formában is előfordulhatnak ugyanúgy, mint a לְ prepozíció (28.§.). Vannak olyanok, amelyeket az egyes számú főnevek mintájára ragozunk, ugyanúgy, mint a לְ , vagy az אֵת prepozíciót. Pl.

בִּי = bennem

בְּךָ = benned

בָּךְ

אֵתִי = velem

אֵתְךָ = veled

אֵתְךָ

בו = benne stb.
בה

אתו = vele stb.
אתה

עמי = velem

עמך = veled

עמך

עמו = vele stb. pl. עמנו אל = velünk az Isten.

Más prepozíciókat a többes számú főnevek mintájára ragozunk. Közülük a két leggyakoribb az אל és az על prepozíció:

אלי = nekem

אליך = neked

אליך

אליו = neki

אליה

אלינו = nekünk

אליכם = nektek

אליכן

אליהם = nekik

אליהן

עלי = rajtam

עליך = rajtad

עליך

עליו = rajta

עליה

עלינו = rajtunk

עליכם = rajtatok

עליכן

עליהם = rajtuk

עליהן

Egészen különleges ragozású az ismertebb prepozíciók közül a כּ és a מן :

כמוני = mint én

כמוך = mint te

כמוך

כמוהו = mint ő

כמוה

כמונו = mint mi

ככם = mint ti

ככן

כזהם = mint ők

כהנה

ממני = tőlem

ממך = tőled

ממך

ממנו = tőle

ממה

ממנו = tőlünk

מכם = tőletek

מכן

מהם = tőlük

מהן

Kötőszók, határozószók.

53.§. A héber nyelv nem sok kötőszót használ. Leggyakoribbak a következők:

גם = is

עם = ha

לכן = azért (tehát)

פן = hogy ne ... (célhat.), mert akkor (következményes értelemben)

למען = azért, hogy ...

יען = mivel, minthogy

כי = mert, hogy, bizony

Gyakori az אשר vonatkozó névmás is kötőszóként használva „hogy, úgyszólván” értelemben, valamint a כִּאֲשֶׁר összetett forma „úgy, ahogyan” jelentésben.

A leggyakrabban előforduló kötőszó azonban a héberben a w^o mindig egybeírva a rá következő szóval. A jelentése „és”, de nemcsak egyszerű szó- vagy mondatkapcsolatot fejez ki, mint a magyar „és” kötőszó, hanem állhat többféle értelemben is, más kötőszók pótlására, magyarrá fordítható „akkor, azután, de, pedig, noha, jöllehet” szavakkal is.

A rá következő szóhoz többféleképpen kapcsolódhat:

וַ pl. וְהָאָרֶץ = és a föld

וַ az igeragozásban nagy szerepet játszó „w^{aw} consecutivum” esetében, pl. וַיֹּאמֶר = és mondta, וַיְהִי = és történt.

וַ értelmileg szorosan összetartozó szópárokknál, pl. טוֹב וְרָע = jó és rossz.

וַ szó kezdő ב, ג, פ, mássalhangzók előtt, továbbá ha a szókezdő mássalhangzó alatt s^wá áll, pl. בְּנֵךְ וּבָתֶּיךָ = fiad és lányod; זָכָר וְנִקְבָּה = hím és nőtény.

A וַ írásmód másként alakul, ha a szó elején וַ áll. Mivel a szó elején két s^wá egymás mellett nem állhat, ezért az a változás történik, hogy a két s^wá megszűnik, a וַ mássalhangzó pedig hosszú וַ- magánhangzóba keményedik, pl. וַיְהוּדָה = „és Júda”.

Az וַאלהים névnel viszont a két s^wá egy é magánhangzóba vonódik össze: וַאלהים = „és Isten”.

54.§. Különböző határozószók.

Helyhatározók: שָׁם = ott, שָׁמָּה = oda, פֹּה = itt, הֵלֵם = ide

Időhatározók: אָז = akkor, מִאָּז = azóta, régen

Módhatározók: כֵּן = így, מֵעַן = mert, úgy.

55.§. Itt sorolhatók fel a kérdő- és tagadó szók. Önálló kérdő szók:

אַיִן, אַיִהּ = hol? מִתַּיִן = mikor? אַיִךְ, אַיִכָּה = hogyan? עַד-מַתַּי = meddig?

Egybeírjuk a rá következő szóval a וַ kérdő partikulát, aminek a magyarban kb. a kérdő igéhez kapcsolt -e kiegészítés felel meg. Pl. הַשֹּׁמֵר אֶתְּ אֲנֹכִי = Őrizője (vagyok)-e a testvéremnek? (Gen. 4:9).

Ha e kérdő partikula után következő mássalhangzó alatt s^wá van, vagy ha ez a mássalhangzó gutturális, akkor a kérdő וַ partikula teljes magánhangzós וַ szótag lesz, pl. הַהֵיטֵב הָרָה לָךְ? = Méltán haragszol-e? (Jón. 4:4)

Tagadó és tiltó szók:

לֹא = nem, אֵל = ne, אֵין = nincs.

A számnevek.

56.§. A tőszámnevek 1-től 10-ig az alábbi táblázatban vannak felsorolva. Mindegyik számnévnek van hímnemű- és nőnemű, továbbá mindkét nemben absolutus és constructus alakja.

	Hímnemű szavak előtt		Nőnemű szavak előtt	
	absolutus	constructus	absolutus	constructus
1 =	אֶחָד	אֶחָד	אֶחָת	אֶחָת
2 =	שְׁנַיִם	שְׁנַיִ	שְׁתַּיִם	שְׁתַּיִ
3 =	שְׁלֹשָׁה	שְׁלֹשָׁת	שְׁלֹשׁ	שְׁלֹשׁ
4 =	אַרְבָּעָה	אַרְבָּעַת	אַרְבַּע	אַרְבַּע
5 =	חֲמִשָּׁה	חֲמִשָּׁת	חֲמִשׁ	חֲמִשׁ
6 =	שֵׁשׁ	שֵׁשַׁת	שֵׁשׁ	שֵׁשׁ
7 =	שִׁבְעָה	שִׁבְעַת	שִׁבְעַ	שִׁבְעַ
8 =	שְׁמוֹנָה	שְׁמוֹנַת	שְׁמוֹנָה	שְׁמוֹנָה
9 =	תְּשֻׁעָה	תְּשֻׁעַת	תְּשֻׁעַ	תְּשֻׁעַ
10 =	עֶשְׂרֵה	עֶשְׂרֵת	עֶשְׂרַ	עֶשְׂרַ

Megjegyzés: A 3-tól 10-ig felsorolt számneveknél a baloldali két oszlopban tulajdonképpen nőnemű alakok foglalnak helyet, a jobboldali két oszlopban viszont hímnemű alakok találhatók. A csere oka az, hogy e számnevek használatánál a főnevekkel való nembeli egyeztetés rendhagyó: hímnemű szavakhoz nőnemű számnévi alakok járulnak, és viszont. Pl. שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים = három férfi; שִׁבְעַת פָּרוֹת = hét tehén. A számnevek constructus formája általában akkor használatos, ha névelővel vagy suffixummal ellátott főnévhez járul a számnév, pl. שְׁלֹשָׁת בָּנָיו = (az ő) három fia.

57.§. A 11-től 19-ig terjedő tőszámnevek összetett alakok. A két szó közül első helyen állnak az egyes rendű számok, második helyen a tízes.

A 11 és 12 számnév esetében hímnemű főnevek előtt az 1, illetve 2 hímnemű constructus alakja áll, nőnemű főnevekkel kapcsolatban a nőnemű constructus alak.

A továbbiakban hímnemű főnevekkel kapcsolatban az egyes rendű számok nőnemű absolutus alakja áll, nőnemű szavak előtt viszont a hímnemű számok constructus alakja áll. A kiegészítő 10-es szám hímnemű főnevekkel kapcsolatban עֶשְׂרַ , nőneműekkel kapcsolatban עֶשְׂרָה .

Az elmondottak szerint a tőszámnevek 11-től fölfelé a következők:

	Hímnemű szavakkal	Nőneműekkel
11 =	אֶחָד עֶשֶׂר	אֶחָת עֶשְׂרֵה
12 =	שְׁנַי עֶשֶׂר	שְׁתֵּי עֶשְׂרֵה
13 =	שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר	שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה
14 =	אַרְבָּעָה עֶשֶׂר	אַרְבַּע עֶשְׂרֵה
15 =	חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר	חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה

stb.

Megjegyzések: A 11 számnévnek van egy akkád eredetű alakja is:

hímnemben: עֶשְׂרֵי עֶשֶׂר

nőnemben: עֶשְׂרֵי עֶשְׂרֵה

A 12 számnévnek pedig vannak a status constructusszal összefüggő írott alakjai: עֶשְׂרִים , שְׁנַיִם , illetve עֶשְׂרֵה . Ezeknek a kiolvasása azonban -qeré perpetuumként- mindig: s-ené ászár, illetve sté 'eszré.

58.§. A tizes rendű tőszámnevek közül a 20 az עֶשֶׂר hímnemű többes számú alakja: עֶשְׂרִים . A továbbiakat úgy kapjuk, hogy a megfelelő egyes rendű számnév nőnemű alakját látjuk el hímnemű többes végződésel. Tehát:

20 = עֶשְׂרִים

60 = שְׁשִׁים

30 = שְׁלֹשִׁים

70 = שִׁבְעִים

40 = אַרְבָּעִים

80 = שְׁמֹנִים

50 = חֲמִשִּׁים

90 = תְּשַׁעִּים

Egyes rendű számokkal való összekapcsolásuk az „és” kötőszóval történik. A szavak sorrendje tetszés szerinti lehet. Pl. עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה = 24, חֲמֵשׁ וְשְׁלֹשִׁים = 35.

Nagyobb számok:

100 = מֵאָה , st. constr. מֵאוֹת

200 = מֵאוֹתִים ; többes számú alakja: מֵאוֹת , e szerint:

300 = שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת

400 = אַרְבַּע מֵאוֹת

500 = חֲמֵשׁ מֵאוֹת

1000 = אֶלֶף , többes számú alakja: אֶלְפִים

2000 = אַלְפִים , 3000 = שְׁלֹשָׁת אֶלְפִים , 4000 = אַרְבַּעַת אֶלְפִים

10.000 = עֶשְׂרֵת אֶלְפִים , vagy רַבָּהּ (=igen sok).

Példák a nagyobb számnevek használatára:

שְׁלֹשִׁים וּמֵאוֹת שָׁנָה = 130 év; חֲמֵשׁ וְהַשְּׁעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה = 895 év.

Amint a példákból látható, a megszámlált főnév olykor kétszer is ki van írva a részekre taglalt számadatok mellett.

60.§. A sorszámneveket 1-től 10-ig (az „első” kivételével) a tőszámnevekből képezzük -í képzővel.

רֵאשׁוֹן = első

שֵׁשִׁי = hatodik

שֵׁנִי = második

שְׁבִיעִי = hetedik

שְׁלִישִׁי = harmadik

שְׁמִינִי = nyolcadik

רְבִיעִי = negyedik

הַשְּׁעִי = kilencedik

הַחֲמִישִׁי = ötödik

עֲשֵׂרִי = tizedik

Magasabb sorszámnevek gyanánt a tőszámnevek használatosak.

IV. Az igeragozás.

A. Szerkezeti tudnivalók.

61.§. A héber igék alapformája egy három mássalhangzóból álló tő, vagy „gyök” (radix); az alapforma mássalhangzóit „gyökmássalhangzóknak” (radikálosoknak) nevezzük. Az igék ragozásánál e három gyökmássalhangzó minden alakban ott látható, kivéve a gyenge ragozású igék egyes rendhagyó alakjait.

62.§. Megkülönböztetünk erős ragozású, gutturális és gyenge igéket. Az erős ragozású igék minden alakja szabályos képzésű. A gutturális igéknek egy vagy több gyökmássalhangzója gutturális hangzó, ami olykor a magánhangzók módosulását okozza. A gyenge igéknek viszont egy vagy több gyökmássalhangzója lehet gyenge mássalhangzó; a ragozás során ezek a mássalhangzók okoznak vagy szenvednek különféle nódosulásokat.

63.§. A héber igeragozás (coniugatio) csak egyes elemeiben hasonló a magyar és az idegen nyelvekben ismert ragozási rendszerhez – az igemódok, igeidők, igeelvek tekintetében. Egyébként a héber igeragozásnak egészen saját szerkezeti felépítése van.

64.§. Mindenekelőtt megkülönböztetünk hét igerörzset, melyek a maguk módján kifejezik a cselekvő, szenvedő, gyakorító, műveltető stb. igei formákat. Az igeigyök által kifejezett alapjelentés a szerint módosul, hogy melyik igerörzsben történik a ragozás.

A hét igerörzs neve egyszerű átírásban: qal, nifal, piél, pual, hifil, hofal, hitpaél, Héberül leírva: קָל, נִפְעַל, פְּעַל, פְּעַל, הִפְעִיל, הִפְעֵל, הִתְפַּעֵל.

Az első igeörzs - קל - neve azt jelenti, hogy „könnyű”, azaz egyszerű, módosulás nélküli. A másik hat igeörzs nevén végigtekintve látható, hogy mindegyikben jelen van egy három mássalhangzóból álló igeegyek: פעל. Ez a פעל ige azt jelenti, hogy „tesz, csinál”. A régi nyelvtanokban ez volt a minta-ige, amelyen az igeragozást bemutatták. (Később más minta-igét választottak, mivel a פעל gutturális ige, ezért ragozása helyenként rendhagyó, nem alkalmas a szabályosan képzett igealakok szemléltetésére.) Mindenesre a nifal, piél, hifíl stb. nevek nem különleges nyelvtani elnevezések, csupán a פעל ige módosult alakjai.

65.§. Az igeék jelentése a hét igeörzsben a következő:

1. qal: aktív (cselekvő),
2. nifal: reflexív (visszaható),
3. piél: intenzív (gyakorító),
4. pual: a piél igeörzs passzív megfelelője,
5. hifíl: kauzatív (okozó, műveltető),
6. hofal: a hifíl igeörzs passzív megfelelője,
7. hitpaél: intenzív reciprok (kölcsonös).

Egy magyar ige szemléltetve a jelentéskülönbségeket, a „néz” ige pl. az egyes igeörzsökben a következő jelentésű lenne: 1. néz, 2. nézi magát, 3. nézeget, nézegettetik, 5. megnézet valamit (mással), 6. megnéztetik, 7. egymásra néz (pl. két ember).

„Papíron” minden igeének minden alakját lehet képezni mindegyik igeörzsben. A valóságban azonban nem minden ige fordul elő mindegyikben. Az is kézenfekvő, ha egy héber ige más-más igeörzsben nem mindig ugyanannak a magyar igeének a módosult alakjával, hanem egy másik, odaillőbb szóval fordítunk. Pl. a „lát” igeének azt az alakját, hogy „láttat” inkább úgy mondjuk, hogy „mutat”; a helyett, hogy „láttatja magát”, azt mondjuk, hogy „megjelenik” stb.

Megjegyzendő még, hogy a reflexív, intenzív, kauzatív elnevezések átfogóbbak, mint a magyar visszaható, gyakorító, műveltető szavak. Az egyes igeörzsök jelentése többféle is lehet:

A nifal igeörzsben az ige jelentése lehet pl. toleratív (megengedő); igen gyakran a qal igeörzs passzív megfelelője.

A piél igeörzs lehet iteratív (ismételgető); kauzatív (okozó); deklaratív (kinyilvánító).

A hifíl igeörzs is lehet deklaratív jelentésű.

A hitpaél lehet reflexív (visszaható) jelentésű.

66.§. A héberben csak két igeidő van, latin nevük: perfectum és imperfectum. A perfectum befejezett cselekvést, történést fejez ki, megfelel tehát a magyar múlt időnek. Az imperfectum még be nem fejezett, folyamatban levő, vagy még ezután következő cselekvésre vonatkozik, megfelel tehát a magyarban vagy a jelen, vagy a jövő időnek. A mondat értelme dönti el, hogy mikor hogyan fordítandó.

Ragozásukra formailag jellemző, hogy a perfectum alakjait véragokkal, suffixumokkal képezzük. Az imperfectum ragozására viszont jellemző az előragoknak, a prefixumoknak a használata, bár egyes esetekben suffixumok is szerepelnek.

Mind a perfectumban, mind az imperfectumban vannak egyes és többes számú alakok, 1., 2. és 3. személyben. Az 1. személyű alak közös nemű, a 2. és 3. személyben vannak külön hím- és nőnemű alakok.

A ragozási táblázatban a személyek sorrendjét tekintve a nyelvtanok többsége megfordított sorrendet követ: 3., 2. és 1. személy. Ennek magyarázata az, hogy az egyes szám 3. személyű alak a legegyszerűbb; a perfectumban maga az igeigék és a szótári alak, belőle képezhetők a többi formák.

67.§. Az imperfectumból vezethetők le a felszólító módok alakjai. Három ilyen mód van a héberben. Latin nevükön: jussivus, imperativus és cohortativus.

A jussivus enyhébb parancsolást fejez ki. Csak 3. és 2. személyű alakjai vannak, formailag pedig megegyeznek az imperfectum azonos személyű alakjaival –kivéve a hífil igeigék, amelyben a jussivus első három alakja némileg eltér az imperfectumtól.

Az imperativus az igazi parancsoló mód. Jellemző erre, hogy csak 2. személyű alakjai vannak, ezeket az imperfectumból a prefixum elhagyásával képezzük.

A cohortativus 1. személyű felszólítás; mint ilyen inkább csak óhajt, szándékot fejez ki (voluntativusnak is nevezik). Az imperfectum 1. személyű alakjaiból képezzük.

Fontos megjegyezni való: A passzív igeigékben, tehát pualban és hofalban felszólító módok nincsenek.

68.§. A héber igeragozásban két igenév szerepel: az infinitivus és a particípium.

Az infinitivus általában a főnévi igenévnek felel meg. Két alakja van: absolutus és constructus. Az előbbi önálló, független; az utóbbihoz járulhatnak prepozíciók, sőt suffixumok is, ilyenkor (igéből képzett) főnévi jelentése van.

A particípium megfelel a melléknévi igenévnek. Két alakja van: aktívum és passzívum, az utóbbi fordítható múlt idejű melléknévi, vagy határozói igenévként.

B. Az erős igék ragozása.

Paradigma (minta-ige): כתב = ír.

69.§. A perfectum ragozása qal igetörzsben:

Egyes szám		Többes szám	
3.szem.hn.	כתב = írt	3.szem. közös nem	כתבו = írtak
nn.	כתבה		
2.szem.hn.	כתבת = írtál	2. szem. hn.	כתבתם = írtatok
nn.	כתבת	nn.	כתבתן
1.szem.	כתבתי = írtam	1.szem.	כתבנו = írtunk

70.§. A legtöbb igeigyökben a középső gyökmássalhangzó alatt patach magánhangzó van. Ragozásuk a כתב igéét követi. Van azonban néhány olyan ige is, amelyeknek a középső gyökmássalhangzójához céré, illetve chólem magánhangzó tartozik. Ezek az ún. mediae céré, illetve mediae chólem igék, pl. כבד = súlyosnak, megbecsültnek lenni, קטן = kicsinek lenni. Ezek eltérő ragozása qal perfectumban a következő:

Egyes szám		Többes szám	
3.szem.hn.	כבד = írt	3.szem. közös nem	כבדו = írtak
nn.	כבדה		
2.szem.hn.	כבדת = írtál	2. szem. hn.	כבדתם = írtatok
nn.	כבדת	nn.	כבדתן
1.szem.	כבדתי = írtam	1.szem.	כבדנו = írtunk

Egyes szám		Többes szám	
3.szem.hn.	קטן = írt	3.szem. közös nem	קטנו = írtak
nn.	קטנה		
2.szem.hn.	קטנת = írtál	2. szem. hn.	קטנתם = írtatok
nn.	קטנת	nn.	קטנתן
1.szem.	קטנתי = írtam	1.szem.	קטנו = írtunk

71.§. A perfectum suffixumai, amelyek az igetőhöz járulnak, ezek szerint a következők, még pedig minden igetörzsben:

Egyes szám		Többes szám	
3.szem.hn.	-	3.szem. közös nem	ו
nn.	הָ -		
2.szem.hn.	תָּ -	2. szem. hn.	תָּם
nn.	תָּי -	nn.	תָּיָן
1.szem.	תִּי -	1.szem.	נִי

72.§. A קָתַבּ ige ragozása qal imperfectumban:

Egyes szám		Többes szám	
3.szem.hn.	יִקְתֹּב = ír	3.szem. közös nem	יִקְתֹּבוּ = írnak
nn.	יִקְתֹּבוּ		יִקְתֹּבוּנָה
2.szem.hn.	תִּקְתֹּב = írsz	2. szem. hn.	תִּקְתֹּבוּ = írtok
nn.	תִּקְתֹּבוּי	nn.	תִּקְתֹּבוּנָה
1.szem.	אֶקְתֹּב = írok	1.szem.	נִקְתֹּב = írunk

73.§. A mediae cére, illetve mediae chólem igék ragozása e példától csak annyiban különbözik, hogy a 2. gyökmássalhangzót mindenütt patach követi ott, ahol a קָתַבּ ragozásánál chólem magánhangzó volt. Tehát:

Egyes szám 3. sz. hn.	יִקְבֹּד	יִקְטֹן
nn.	יִקְבֹּדוּ	יִקְטֹנוּ

74.§. A látottak alapján az imperfectum alakjainak prefixumai, esetenként suffixumai, minden igetörzsre érvényesen a következők:

Egyes 3. sz.hn.	יְ	Többes 3. sz.hn.	יְ - וְ
nn.	תְּ	nn.	תְּ - וְ
2.sz. hn.	תְּ	2.sz. hn.	וְ - תְּ
nn.	תְּ - וְ	nn.	תְּ - וְ
1.sz.	אֶ	1.sz.	נִ

75.§. Előfordul olykor, hogy az imperfectum egyes szám 2. szem. nn. יְ- suffixumához, valamint a többes 3. és 2. hn. alakjainak וְ suffixumához egy ך végződés kapcsolódik. Ez az ún. nún paragogicum, a régi ragozási formák maradványa. A szó jelentését módosítja, bár az utolsó szótag hangsúlyát súlyossá teszi.

76.§. A wáw consecutivum. A héber folyamatos elbeszélés szereti a mellérendelő mondat-összetételt; ilyenkor az egymás után következő mondatokat, amelyek -ismét héber sajátosság szerint- igével kezdődnek, egy wáw („és”) kötőszó kapcsolja össze. A természetes mondatfűzésből az következik, hogy múlt idejű elbeszélésben az egymás után következő igék perfectumban álljanak, jövő idejű elbeszélésben viszont imperfectumban. A héber mondatszerkesztés azonban ettől az egyszerű szabálytól igen gyakran eltér. Elindítja pl. az elbeszélést egy perfectum alak, utána azonban már ׀-val kapcsolt imperfectumi igealakok következnek, és megfordítva. Az utóbbi következő és a várttól eltérő idejű alakok előtt álló wáw kötőszót nevezzük wáw consecutivumnak, mert hozzáigazítja az elsőként használt ige idejéhez az utóbbi következő igék eltérő idejű formáját. A wáw consecutivum a perfectumi alak jelentését jelen, illetve jövő időre változtatja, az imperfectumét múlt időre.

A wáw consecutivum perfectum alakok előtt egyszerű ׀, imperfectum alakok előtt pedig ׀, amely után meg kell kettőzni a rá következő mássalhangzót, tehát a prefixumot. Kivétel az egyes szám 1. személy ׀ prefixuma, amely nem kettőzhető, helyette pótlónyújtás történik. Példák:

וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֵה ... וַיָּבֵיג אֶת־הַצֹּאֵן ... וַיָּבֵא אֶל־הָרַר אֱלֹהִים = „Mózes pásztor volt ... és terelte a nyáját ... és elérkezett az Isten hegyéhez.” (Ex. 3:1)

... הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהִלְכָה מֵאִתּוֹ וְהִיטָה לְאִישׁ־אֲחֵר ... = „Ha elbocsátja egy férfi a feleségét, és az elmegy tőle és más férfié lesz...” (Jer. 3:1)

Az első példában a הָיָה = „volt” perfectum alak múlt idejű jelentéséhez igazodik a וַיָּבֵיג és a וַיָּבֵא wáw consecutivumos imperfectum: „terelte”, „elérkezett”. A második példában viszont a יִשְׁלַח = „elbocsátja” jelen (vagy jövő) idejű alak jelentéséhez igazodnak a וְהִלְכָה és a וְהִיטָה wáw consecutivumos perfectum alakok: „elmegy”, „lesz”.

77.§. A felszólító módok qal igeörzsbén:

A jussivus megegyezik az imperfectum 3. és 2. személyű alakjaival. (67.§.)

Az imperativust úgy képezzük, hogy elhagyjuk az imperfectum 2. személyű alakjainak a prefixumát. Mivel azonban így az egyes szám nőnemű és a többes szám hímnemű alakok elején két s^wá állna, ami nem lehetséges, azért e két alakban az 1. gyökmássalhangzó s^wája rövid i magánhangzóra változik. (A második s^wá azonban kiejtendő marad.)

A ige imperativusa tehát:

Egyes szám

hn. כְּתֹב

nn. כְּתֹבִי

Többes szám

hn. כְּתֹבוּ

nn. כְּתֹבְנָה

Ritkán ugyan, de előfordul az imperativusnak egy hosszabb formája, az ún. toldott imperativus, vagy más néven: imperativus energicus. Az utóbbi elnevezés utal arra, hogy nyomatékos felszólítást, parancsot fejez ki. Képzése pedig úgy történik, hogy az imperativus alak végéhez hozzátoldunk egy ה־ szótagot. (E hangsúlyos végződés előtt az imperativus ó magánhangzója megrövidülve egy szótaggal előbbre kerül.)

A toldott imperativus tehát כְּתֹב־ה־ helyett כְּתֹב־ה־ .

A cohortativust az imperfectum 1. személyű alakjaiból képezzük egy ה־ végződés hozzáadásával. Az előtte levő szótag magánhangzója s^ewába rövidül:

Egyes szám: אֲכַתְּבָהּ = hadd írjak!

Többes szám: נִכְתְּבָהּ = hadd írjunk!

78.§. Az infinitivusok qal ige törzsben:

Infinitivus absolutus: כְּתוּב = írni

Infinitivus constructus: כְּתֹב = írni, írás.

Mondattani jellegzetességek:

Az infinitivus absolutus sajátága, hogy némelykor ragozott igealakok helyett is állhat. Pl.:

הִגַּבְתָּ רֵצִחַ וְנִאֲפֵי וְהִשְׁבַּע לְשָׂקֶד ... וּבִאתֶם וְעַמְדֶתֶם לְפָנַי

= „(Ugye, ti) loptok, öltök, paráználkodtok, hamisan esküsztok ... azután eljöttök, és megálltok szíнем előtt?” (Jer. 7:9)

Egy másik gyakori hebraizmus az, amikor ugyanannak az igeének az infinitivus absolutusa és valamelyik ragozott alakja áll egymás mellett. Ez azonban csak a ragozott alak jelentését akarja nyomatékosá tenni; nem kell ugyanazt az igt kétféleképpen lefordítani. Pl.

בַּיּוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת = „Ha eszel róla, meg fogsz halni!” (Gen. 2:17). Tehát nem: „meghalván meghalsz”. Az ilyen -ván, -vén -es fordítások a latinból kerültek nyelvünkbe, csupán archaikus jellegük miatt hangzanak néha költőien („várván vártam az Urat” stb.).

79.§. A qal ige törzsben a participiumnak van cselekvő és szenvedő alakja:

Participium activum: כְּתֹב = író; az, aki ír

Participium passivum: כְּתוּב = írott; ami le van írva.

A nőnemű alakok az ismert ה־ végződéssel fordulnak elő: כְּתוּבָה, כְּתֹבָה . Az actív participiumnál gyakori az ה־ nőnemű végződés is: כְּתֹבָת .

80.§. A nifal ige törzs ragozása perfectumban.

A nifal igetörzs képzésére jellemző egy ך preformatívum (előképző). A perfectumi alakoknál ך szótag járul az egyébként (suffixumokkal) szabályosan képezett alakokhoz. A כתב ige jelentése nifalban olyasféle, hogy valaki „leírást adott (pl. önéletrajzot) önmagáról”; lehet passzív is: „leíratott”.

Egyes szám		Többes szám	
3.szem.hn.	כתב	3.szem. közös nem	כתבו
nn.	כתבה		
2.szem.hn.	כתבת	2. szem. hn.	כתבתם
nn.	כתבת	nn.	כתבתן
1.szem.	כתבתי	1.szem.	כתבנו

81.§. A nifal imperfectumban a ך preformatívum asszimilációval beleolvad az 1. gyökmássalhangzóba, az utóbbi tehát megkettőződik. Az 1. gyökmássalhangzó kettőzése olyan jelenség, amely csak a nifal imperfectumban (s a belőle képzett alakokban) fordul elő.

Egyes szám		Többes szám	
3.szem.hn.	כתב	3.szem. hn.	כתבו
nn.	כתבת		כתבתנה
2.szem.hn.	כתבת	2. szem. hn.	כתבתו
nn.	כתבת	nn.	כתבתנה
1.szem.	כתבת	1.szem.	כתבת

82.§. A felszólító módok közül a jussivus itt is megegyezik az imperfectum megfelelő alakjaival. A cohortativust pedig a qal igetörzsben látott módon képezzük úgy, hogy az 1. személyű alakokhoz ך ך végződést toldunk.

Az imperativus képzésénél viszont az történik, hogy a prefixum elhagyása után annak helyébe egy ך segédhangzót írunk, hogy az 1. gyökmássalhangzóban megmaradjon a jellegzetes kettőzés. (Kettőzés előtt mindig teljes magánhangzós szótagnak kell állnia.)

A nifal imperativus alakjai tehát a következők:

Egyes szám		Többes szám	
2. szem. hn.	כתב	2. szem. hn.	כתבו
nn.	כתבי	nn.	כתבתנה

85.§. Az infinitivusok közül az absolutus alakot a perfectum tőből, tehát ך előképzővel; a constructust pedig az imperfectum tőből, tehát kettőzéssel:

Infinitivus absolutus: כתב

Infinitivus constructus: הִכְתֵּב

84.§. A nifal particípiumnak csak egy alakja van, mediális jelentéssel: נִכְתֵּב.

85.§. A piél és pual igetörzsek ragozása.

A piél és pual: intenzív igetörzsek. Az intenzív igetörzsek képzésére pedig jellemző a középső gyökmássalhangzó megkettőzése minden igealakban. Azonkívül az igetörzsek nevében ott vannak a bennük előforduló magánhangzók is: piélben az i és é, pualban az u és a. Piél perfectumban azonban az é tőmagánhangzó többnyire a-ra változik.

86.§. A piél és pual perfectuma:

Egyes szám		Többes szám	
<u>Piél</u> 3. szem.hn.	כָּתַב	3. szem. közös nem	כָּתְבוּ
nn.	כָּתְבוּהָ		
2.szem.hn.	כָּתַבְתָּ	2. szem. hn.	כָּתַבְתֶּם
nn.	כָּתַבְתֶּן	nn.	כָּתַבְתֶּן
1.szem.	כָּתַבְתִּי	1. szem.	כָּתַבְנוּ
<u>Pual</u> 3. szem.hn.	כָּתַבְּ	3. szem. közös nem	כָּתְבוּ
nn.	כָּתְבוּהָ		
2. szem. hn.	כָּתַבְתָּ	2. szem. hn.	כָּתַבְתֶּם
nn.	כָּתַבְתֶּן	nn.	כָּתַבְתֶּן
1. szem.	כָּתַבְתִּי	1. szem.	כָּתַבְנוּ

A כָּתַב ige jelentése piélben: írogat, írkaál, sokat ír stb. A pual ennek passzívuma: írogattatik stb. A perfectum természetesen múlt idejű jelentésű.

87.§. A piél és pual imperfectuma:

Egyes szám		Többes szám	
3. szem. hn.	יִכְתֹּב	3. szem. hn.	יִכְתְּבוּ
nn.	יִכְתְּבוּהָ		יִכְתְּבוּהָ
2. szem. hn.	יִכְתֹּבְתָּ	2. szem. hn.	יִכְתֹּבְתֶם
nn.	יִכְתֹּבְתֶן	nn.	יִכְתֹּבְתֶן
1. szem.	אֶכְתֹּב	1. szem.	נִכְתֹּב

Amint látható, a prefixum alatt mindenütt s^wá áll. Az egyes szám 1. személyű alaknál annyi kis különbség van, hogy az א prefixum alá összetett s^wá került.

Ennek oka az, hogy a gutturális hangzók szimpla s^wá helyett jobban szeretik az összetettet. Ugyanez a jelenség megfigyelhető a pual imperfectumban is.

Egyes szám		Többes szám	
3. szem. hn.	יִכְתֹּב	3. szem. hn.	יִכְתְּבוּ
nn.	יִכְתְּבוּ		יִכְתְּבוּנָה
2. szem. hn.	תִּכְתֹּב	2. szem. hn.	תִּכְתְּבוּ
nn.	תִּכְתְּבִי	nn.	תִּכְתְּבוּנָה
1. szem.	אֶכְתֹּב	1. szem.	נִכְתֹּב

88.§. Felszólító módok a piél és pual igerőrsben.

A piél jussivusra és cohortativusra az eddig látott szabályok érvényesek. Az imperativus is szabályos képzésű, elmarad a prefixum. Tehát a piél imperativus alakjai:

Egyes szám		Többes szám	
2. szem. hn.	כֹּתֵב	2. szem. hn.	כֹּתְבוּ
nn.	כֹּתְבִי	nn.	כֹּתְבוּנָה

A szenvedő jelentésű pual igerőrsben felszólító módok nincsenek. (67.§.)

89.§. E két igerőrs infinitivusai:

	Piél	Pual
Infinitivus absolutus:	כֹּתֵב	כֹּתֵב
Infinitivus constructus:	כֹּתֵב	כֹּתֵב

90.§. Piél és pual participium.

Először is megjegyzendő, hogy a piél igerőrstől kezdve minden további igerőrs a participiumot egy ׀ előraggal képezi.

Az igerőrszek jelentéséből következik továbbá, hogy a piél participium passzív jelentésű.

	Piél	Pual
participium activum:	מִכְתֵּב	
participium passivum:		מִכְתֵּב

91.§. A hífil igerőrs ragozása.

A hífil perfectum alakjait egy ׀ szótaggal, mint preformatívummal képezzük. Az igerőrs nevéből még az is látszik, hogy a 2. és 3. gyökmássalhangzó között egy hosszú í tömagánhangzó van. Ez azonban perfectumban csak (az egyes és

többes) 3. személyben szerepel, a 2. és 1. személyben a helyére patach magánhangzó kerül.

A perfectum alakok tehát a következők:

Egyes szám		Többes szám	
3. szem.hn.	הִכְתִּיב	3. szem. közös nem	הִכְתִּיבוּ
nn.	הִכְתִּיבָה		
2.szem.hn.	הִכְתַּבְתָּ	2. szem. hn.	הִכְתַּבְתֶּם
nn.	הִכְתַּבְתְּ	nn.	הִכְתַּבְתֶּן
1.szem.	הִכְתַּבְתִּי	1. szem.	הִכְתַּבְנוּ

A hífil igetörzs okozó, műveltető jelentésű, a כָּתַב ige jelentése tehát múlt időben: (mással) leíratott, az imperfectumnak megfelelő jelen, vagy jövő időben: leírat, le fog íratni (valakivel valamit).

92.§. A hífil igetörzs imperfectuma:

Csak a hífil imperfectumban (és a belőle képzett alakokban) fordul elő az a jellegzetesség, amiről könnyen felismerhető, hogy a prefixum alatt patach magánhangzó van. A hosszú í tőmagánhangzó az imperfectumban mindenütt megmarad, csak a többes számú nőnemű alakokban rövidül é hangzóvá.

Egyes szám		Többes szám	
3. szem. hn.	יִכְתִּיב	3. szem. hn.	יִכְתִּיבוּ
nn.	תִּכְתִּיב		תִּכְתִּיבְנָה
2. szem. hn.	תִּכְתִּיב	2. szem. hn.	תִּכְתִּיבוּ
nn.	תִּכְתִּיבִי	nn.	תִּכְתִּיבְנָה
1. szem.	אֶכְתִּיב	1. szem.	נִכְתִּיב

93.§. Felszólító módok a hífil igetörzsben:

a. A jussivus egyedül a hífil igetörzsben tér el az imperfectumtól, de csak az első három alakban (egy 3. szem. hn. és nn., 2. szem. hn.), a többi alak itt is azonos az imperfectumi formákkal. A hífil jussivus ragozása tehát:

Egyes szám		Többes szám	
3. szem. hn.	יִכְתֵּב	3. szem. hn.	יִכְתִּיבוּ
nn.	תִּכְתֵּב	nn.	תִּכְתִּיבְנָה
2. szem. hn.	תִּכְתֵּב	2. szem. hn.	תִּכְתִּיבוּ
nn.	תִּכְתִּיבִי	nn.	תִּכְתִּיבְנָה

b. Az imperativust a jussivus alakokból képezzük. A prefixum helyébe egy kiegészítő ה mássalhangzó kerül, hogy a jellegzetes patach magánhangzó megmaradjon:

Egyes szám		Többes szám	
2. szem. hn.	הַכְּתֹב	2. szem. hn.	הַכְּתִיבוּ
nn.	הַכְּתִיבִי	nn.	הַכְּתִיבוּנָה

c. A cohortativus képzése szabályos:

Egyes szám 1. szem.	אֶכְתִּיבָה	Többes szám 1. szem.	נִכְתִּיבָה
---------------------	-------------	----------------------	-------------

94.§. Igenevek a hifil igetörzsben:

- a. Infinitivus absolutus: הַכְּתֹב
 Infinitivus constructus: הַכְּתִיב

b. Particípium: מְכַתֵּב

95.§. A hofal igetörzs perfectuma:

Képzésére jellemző, hogy az igegek elé egy hangsúlytalan ה (ho-) preformatívum kerül; a tömagánhangzó patach.

Egyes szám		Többes szám	
3. szem.hn.	הַכְּתִיב	3. szem. közös nem	הַכְּתִיבוּ
nn.	הַכְּתִיבָה		
2.szem.hn.	הַכְּתִיבְתָּ	2. szem. hn.	הַכְּתִיבְתֶּם
nn.	הַכְּתִיבְתֵּי	nn.	הַכְּתִיבְתֵּינָה
1.szem.	הַכְּתִיבְתִּי	1. szem.	הַכְּתִיבְתֵּינוּ

A hofal igetörzs a hifil passzívumát fejezi ki: (valami valaki által másnak a megbízásából) leíratott.

96.§. A hofal igetörzs imperfectumának ragozásánál a perfectum előképzőjének ה mássalhangzója helyébe prefixumok kerülnek, a hangsúlytalan o magánhangzó megmarad.

Egyes szám		Többes szám	
3. szem. hn.	יִכְתֹּב	3. szem. hn.	יִכְתֹּבוּ
nn.	יִכְתֹּבָה		יִכְתֹּבוּנָה
2. szem. hn.	יִכְתֹּבְתָּ	2. szem. hn.	יִכְתֹּבְתֶּם
nn.	יִכְתֹּבְתֵי	nn.	יִכְתֹּבְתֵינָה
1. szem.	אֶכְתֹּב	1. szem.	נִכְתֹּב

97.§. Felszólító módok a hofal igeörzsben nincsenek, mivel passzív jelentésű igeörzs. (67.§.)

98.§. Igenevek a hofal igeörzsben:

a. Infinitivus absolutus: הַכְּתִיב

Infinitivus constructus: הִכְתִּיב

b. Particípium: מְכַתֵּב

99.§. A hitpaél igeörzs perfectuma:

A hitpaél perfectum alakjait egy הִת- szótaggal, mint preformatívummal képezzük. Intenzív igeörzs lévén, ebben is kettőzendő a középső gyökmássalhangzó.

	Egyes szám		Többes szám
3. szem.hn.	הִתְכַתְּבוּ	3. szem. közös nem	הִתְכַתְּבוּ
nn.	הִתְכַתְּבוּהָ		
2. szem.hn.	הִתְכַתְּבְּתָּ	2. szem. hn.	הִתְכַתְּבְּתֶם
nn.	הִתְכַתְּבְּתֵן	nn.	הִתְכַתְּבְּתֵינָן
1. szem.	הִתְכַתְּבֵתִי	1. szem.	הִתְכַתְּבֵנוּ

Hitpaélban az ige jelentése intenzív reciprok. A כָּתַב ige tehát ebben az igeörzsben kb. azt jelenti, hogy „egymásnak irogatni”, pl. levelezni stb.

100.§. A hitpaél igeörzsben az imperfectumot úgy képezzük, hogy a הִת- előképző הִ hangzója helyébe prefixumokat teszünk:

	Egyes szám		Többes szám
3. szem. hn.	יִתְכַתֵּב	3. szem. hn.	יִתְכַתְּבוּ
nn.	יִתְכַתֵּבָה		יִתְכַתְּבוּהָ
2. szem. hn.	יִתְכַתֵּבְּתָּ	2. szem. hn.	יִתְכַתְּבְּתֶם
nn.	יִתְכַתֵּבְּתֵן	nn.	יִתְכַתְּבְּתֵינָן
1. szem.	אֶתְכַתֵּב	1. szem.	נִתְכַתֵּב

101.§. A felszólító módok közül a jussivus itt is megegyezik az imperfectum megfelelő alakjaival. A cohortativusnál pedig az elmaradó prefixumok helyére ismét a kisegítő הִ mássalhangzó kerül:

	Egyes szám		Többes szám
2. szem. hn.	הִתְכַתֵּב	2. szem. hn.	הִתְכַתְּבוּ
nn.	הִתְכַתֵּבִי	nn.	הִתְכַתְּבוּהָ

102.§. Igenevek a hitpaél igetörzsben:

a. Infinitivus absolutus: הִתְכַּתֵּב

Infinitivus constructus: הִתְכַּתֵּב

b. Particípium: מִתְכַּתֵּב

103.§. A hitpaél igetörzs képzésénél rendellenesség mutatkozik olyankor, ha az ige 1. gyökmássalhangzója ún „sziszegő hang”, tehát ט, ש, ש. Ilyenkor a הִתְ előképző ת hangzója és az ige 1. gyökmássalhangzója -könnyebb kiejtés kedvéért- helyet cserél; e jelenség grammatikai elnevezése metathesisz (hangzó áttétel). Pl. a שָׁמַר = „őriz” ige hitpaél perfectuma: הִשְׁמַרְתָּ, הִשְׁמַרְתִּי ..., imperfectuma: יִשְׁמַרְתָּ, יִשְׁמַרְתִּי ..., particípiuma: מִשְׁמַרְתָּ.

104.§. Végül az erős igeragozás valamennyi alakja a כָּתַב ige szemléltetve és táblázatba foglalva a 40. oldalon található.

Igék suffixumokkal.

105.§. A héber mondatban a cselekvés tárgyát ki lehet fejezni az אֲנִי prepozíció ragozott alakjaival, pl. שָׁמַר אֲנִי = „őrizett engem” (vigyázott rám). Van azonban más lehetőség is annak kifejezésére, hogy kire vonatkozik, kit érint a cselekvés. Ez történik az igei suffixumokkal, melyeknek alkalmazása hasonló a magyar tárgyas igeragozáshoz.

106.§. Az igei suffixumokkal kapcsolatban a következő alapvető dolgokat kell megjegyezni:

Néhány kivételtől eltekintve csak a kifejezetten cselekvő jelentésű igetörzsekben használatosak; ezek a qal, piél és hífl.

1. személyű igealakhoz 1. személyű suffixum nem kapcsolható, sem 2. személyű igealakhoz 2. személyű suffixum. Ez visszaható ragozás volna, arra pedig ott a nifal igetörzs. 3. személyű igealakhoz 3. személyű suffixum csak akkor kapcsolódhat, ha a cselekvés alanya és tárgya más.

107.§. Az igei (tárgyi) suffixumok általában ugyanazok, mint a névszói (birtokos) suffixumok, csupán néhány eltérés látható. Pl. az egyes szám 1. szem. suffixum ךֿ. Az egyes szám 3. szem. hímnemű suffixum ךֿ, a ךֿ hangzó azonban gyakran kiesik és a suffixum csak ךֿ, vagy ךֿ formában marad meg; a perfectum egyes 1. szem. ךֿ- végződése után pedig ךֿ lesz. Az egyes 3. szem. nőnemű ךֿ suffixum magánhangzós végződésű igealak után ךֿ -ra módosul. A többes 3. szem. suffixumok pedig ךֿ, illetve ךֿ formában jelentkeznek.

108.§. Az igei suffixumok előtt hangsúlyeltolódás miatt gyakran történik változás az ige tőmagánhangzóival. Különbség van a suffixumok

kapcsolódásánál is aszerint, hogy magánhangzóra, vagy mássalhangzóra végződő igealakhoz fűződnek.

Lényeges változás történik az igei suffixumok előtt egy esetben: a perfectum egyes szám 3. személyű nőnemű alaknál, amelynek הַ- végződése הַ-
-ra változik.

109.§. Néhány példa az igei suffixumok alkalmazására:

נִי + שָׁמַר = שָׁמְרָנִי = ő (férfi) őrizett engem

נִי + שָׁמְרָה = שָׁמְרָתִנִּי = ő (nő) őrizett engem

הָ + שָׁמְרָתִי = שָׁמְרָתֵיךָ = őriztelek (férfit)

נִי + יִשְׁמַר = יִשְׁמְרָנִי = ő (férfi) őriz engem

הָ + יִשְׁמְרוּ = יִשְׁמְרוּךָ = ők érznek téged, stb.

Néhány bibliai példa:

יִדְעֶתִיךָ ... הִקְדַּשְׁתִּיךָ נְבִיא לְגוֹיִם נְתַתִּיךָ = „Ismertelek ... megszenteltelek; népek prófétájává tettelek” (Jer. 1:5).

יְהוָה הוֹדִיעַנִי אֶרְחוּתֵיךָ לְמַדְנִי = „Utaidat, Uram, ismertesd meg velem, ösvényeidre taníts meg engem!” (Zsolt. 25:4)

מִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְכַבְּשׁוּהָ = „Töltsétek be a földet, és uralkodjatok rajta!” (Gen 1:28)

110.§. A nún energicum. Gyakran előfordul, hogy az igei suffixumok (még pedig az egyes számú 1. szem. נִי , a 2. szem. hn. הָ és a 3. szem. hn. הוּ nn. הַ (és egyes imperfectumi igealakok közé egy הַ hangzó (eredetileg an szótag) kerül. A kifejezés nyomatékossá tételére szolgál, innen van a nún energicum elnevezés is. A הַ hangzó azonban vagy asszimilálódik a következő (1. vagy 2. személyű) igei suffixum mássalhangzójába, vagy magába olvasztja a (3. személyű) הוּ suffixum הַ hangzóját; így majdnem minden esetben kettőzés jelzi a jelenlétét. Pl.

לֵךְ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶרְאֶךָ = „Menj el arra a földre, amelyet mutatok neked!” (Gen 12:1)

מִדָּה־אָנוּשׁ כִּי־תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ = „Micsoda az ember, hogy gondod van rá, és az ember fia, hogy törődsz vele?” (Zsolt. 8:5)

I. táblázat

Az erős igék ragozása

פָּתַב = ír

	Qal	Nifal	Piél	Pual	Hifil	Hofal	Hitpaél
Perfectum Többes sz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	פָּתַב	נִכְתַּב	פָּתַב	פָּתַב	הִכְתִּיב	הִכְתַּב	הִתְפַּתַּב
	פָּתְבָה	נִכְתְּבָה	פָּתְבָה	פָּתְבָה	הִכְתִּיבָה	הִכְתְּבָה	הִתְפַּתְּבָה
	פָּתְבִתְּ	נִכְתְּבִתְּ	פָּתְבִתְּ	פָּתְבִתְּ	הִכְתְּבִתְּ	הִכְתְּבִתְּ	הִתְפַּתְּבִתְּ
	פָּתְבִיתְּ	נִכְתְּבִיתְּ	פָּתְבִיתְּ	פָּתְבִיתְּ	הִכְתְּבִיתְּ	הִכְתְּבִיתְּ	הִתְפַּתְּבִיתְּ
	פָּתְבוּ	נִכְתְּבוּ	פָּתְבוּ	פָּתְבוּ	הִכְתִּיבוּ	הִכְתְּבוּ	הִתְפַּתְּבוּ
	פָּתְבֻם	נִכְתְּבֻם	פָּתְבֻם	פָּתְבֻם	הִכְתְּבֻם	הִכְתְּבֻם	הִתְפַּתְּבֻם
	פָּתְבֻן	נִכְתְּבֻן	פָּתְבֻן	פָּתְבֻן	הִכְתְּבֻן	הִכְתְּבֻן	הִתְפַּתְּבֻן
	פָּתְבוּנוּ	נִכְתְּבוּנוּ	פָּתְבוּנוּ	פָּתְבוּנוּ	הִכְתְּבוּנוּ	הִכְתְּבוּנוּ	הִתְפַּתְּבוּנוּ
Imperfectum Többes sz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	יִכְתֵּב	יִכְתֹּב	יִכְתֵּב	יִכְתֵּב	יִכְתִּיב	יִכְתֵּב	יִתְפַּתֵּב
	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתִּיבוּ	יִכְתְּבוּ	יִתְפַּתְּבוּ
	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתִּיבוּ	יִכְתְּבוּ	יִתְפַּתְּבוּ
	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתִּיבוּ	יִכְתְּבוּ	יִתְפַּתְּבוּ
	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתִּיבוּ	יִכְתְּבוּ	יִתְפַּתְּבוּ
	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתִּיבוּ	יִכְתְּבוּ	יִתְפַּתְּבוּ
	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתִּיבוּ	יִכְתְּבוּ	יִתְפַּתְּבוּ
	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתִּיבוּ	יִכְתְּבוּ	יִתְפַּתְּבוּ
	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתִּיבוּ	יִכְתְּבוּ	יִתְפַּתְּבוּ
	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתִּיבוּ	יִכְתְּבוּ	יִתְפַּתְּבוּ
יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתְּבוּ	יִכְתִּיבוּ	יִכְתְּבוּ	יִתְפַּתְּבוּ	
Imperat. T.sz. E.sz.	פָּתַב	הִפְתַּב	פָּתַב	Nincs!	הִכְתַּב	Nincs!	הִתְפַּתַּב
	פָּתְבִי	הִפְתְּבִי	פָּתְבִי		הִכְתִּיבִי		הִתְפַּתְּבִי
	פָּתְבוּ	הִפְתְּבוּ	פָּתְבוּ		הִכְתִּיבוּ		הִתְפַּתְּבוּ
	פָּתְבִנָּה	הִפְתְּבִנָּה	פָּתְבִנָּה		הִכְתְּבִנָּה		הִתְפַּתְּבִנָּה
Coh.	אַכְתְּבָה	אַפְתְּבָה	אַכְתְּבָה	Nincs!	אַכְתִּיבָה	Nincs!	אַתְכְּתְּבָה
	נִכְתְּבָה	נִפְתְּבָה	נִכְתְּבָה		נִכְתִּיבָה		נִתְכְּתְּבָה
Inf. c. a.	פָּתוּב	נִכְתָּב	פָּתַב	פָּתַב	הִכְתַּב	הִכְתַּב	הִתְפַּתַּב
	פָּתֹב	הִפְתַּב	פָּתַב	פָּתַב	הִכְתִּיב	הִכְתַּב	הִתְפַּתַּב
Part. P. A.	פָּתֹב	נִכְתָּב	מִכְתַּב	מִכְתַּב	מִכְתִּיב	מִכְתַּב	מִתְפַּתַּב
	פָּתוּב	נִכְתָּב	מִכְתַּב		מִכְתִּיב		מִתְפַּתַּב

Rövidítések: sz = szám, T = többes, E = egyes, a = absolutus, c = constructus, A = actív, P = passzív.

C. A gutturális igék ragozása

111.§. A héber igék jelentős hányadának ragozása eltér az ún. erős, tehát szabályos igeragozástól. Eltérő lesz a ragozás akkor, ha az igének egy vagy több gyökmássalhangzója vagy gutturális, vagy gyenge mássalhangzó. A gutturális igéknél főként magánhangzó változások történnek az erős igeragozásnál látott példához képest. A gyenge igeragozásnál viszont a -később (127.§.) felsorolandó- gyenge mássalhangzók módosulnak, sőt esetenként nyomtalanul kiesnek.

112.§. A gutturális igéket három csoportba osztjuk aszerint, hogy az igének az első, a középső, vagy a harmadik gyökmássalhangzója gutturális. Ennek megfelelően vannak:

primae gutturális igék, pl. עָמַד = „áll”,

mediae gutturális igék, pl. בָּרַךְ = „megáld”,

tertiae gutturális igék, pl. שָׁלַח = „elküld”.

113.§. A gutturális igéknél két körülmény idéz elő rendhagyó nyelvtani formákat:

a. Mivel a gutturális hangzó nem kettőzhető, ezért olyan esetekben, amikor nyelvtani szabály szerint kettőzni kellene őket, vagy pótlónyújtást, vagy virtuális kettőzést kell alkalmazni. (Vö. 10. és 38. §.)

b. A gutturális hangzók nehezen tűrik meg a s^ewát, ezért a szimpla s^ewá helyére többnyire (bár nem mindig!) s^ewá compositum, más néven chatéf hangzó lép. (19.§.)

A primae gutturális igék.

Paradigma: עָמַד = „áll”.

114.§. A primae gutturális igéknél a legtöbb ragozási rendellenességet az okozza, hogy a gutturális hangzó alá szimpla s^ewá helyett valamilyen chatéf hangzó kerül. Pl.

Qal perfectum többes 2. szem. hn. עָמַדְתֶּם = álltatok

nn. עָמַדְתֶּן

imperativus hn. עָמַד = állj! עָמְדוּ = álljatok!

עָמְדִי

עָמְדִינָה

Infinitus constructus: עָמַד = állni, állás.

115.§. Ha az ilyen s^ewá compositummal (chatéf hangzóval) ellátott szótag előtt egy előképző szótag, prefixum áll, akkor abban a chatéf hangzónak megfelelő teljes magánhangzónak kell állnia. Pl. עָמַד az ige ragozása során:

Qal imperfectum egyes 3. szem.: יַעֲמֵד , תַּעֲמֵד

Hifil perfectum egyes 3. szem.: הִעֲמִידָה , הִעֲמִידָה

Hofal perfectum egyes 3. szem.: הִעֲמִידָה , הִעֲמִידָה stb.

(Ha a chatéf hangzó után következő szótagban s^ewá mobile áll, akkor a s^ewák torlódásának elkerülésére a chatéf hangzó is teljes magánhangzóvá válik. L. a felsorolt példák közt a hofal perf. Egyes szem. nőnemű alakját.)

116.§. A gutturális hangzót ennél az igénél csak a nifal imperfectumban (és az imperfectum többől képezett alakokban) kellene megkettőzni. Ennek elkerülésére pótlónyújtást alkalmazunk. Pl.

Nifal imperf. Egyes 3. szem.: יַעֲמֵד , תַּעֲמֵד

117.§. Az עָמַד ige ragozása a II. sz. táblázat első négy oszlopában látható. Mivel az intenzív igitörzsek (piél, pual, hitpaél) ragozása teljesen szabályos, azért ezeket szükségtelen volt a táblázatba felvenni.

118.§. Van viszont néhány ige, melyeknek a ragozása némileg eltér az עָמַד igétől. Ezeknek a qal igitörzse a táblázat további három oszlopában található:

מִקְוֶה = „megkíván”. Az eltérést a ragozásban az jelenti, hogy a ך hangzó, bár gutturális, eltűri a szimpla s^ewát. A prefixum viszont ugyanúgy patach magánhangzót vesz fel, mint az עָמַד ige imperfectumában.

יָזַק = „erősnek lenni”. Az imperfectumban az 1. gyökmássalhangzó alá chatéf szegől kerül, ennek megfelelően a prefixum alá teljes szegől. A tőmagánhangzó viszont chólem helyett patach.

מִסְכָּה = „megköt(öz)”. Az imperfectumban a prefixum alá szintén chatéf szegől kerül, a tőmagánhangzó viszont chólaem.

Megjegyzés. Az 'áleffel kezdődő igék többsége nem a primae gutturálisok mintájára ragozódik, hanem a gyenge ragozású igék közé tartozik; vö. 130.§.

II. táblázat

Primae gutturális igék

מִקְוֶה = megkíván

יָזַק = erősnek lenni

מִסְכָּה = megköt(öz)

עָמַד = áll

	Qal	Nifal	Hifil	Hofal		Qal	Qal	Qal
Perfectum Többes sz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	עָמַד עָמְדָה עָמְדוּת עָמְדוּת עָמְדוּתִי עָמְדוּ עָמְדוּתָם עָמְדוּתָן עָמְדוּנוּ	נִעְמַד נִעְמְדָה נִעְמְדוּת נִעְמְדוּת נִעְמְדוּתִי נִעְמְדוּ נִעְמְדוּתָם נִעְמְדוּתָן נִעְמְדוּנוּ	הִעְמִיד הִעְמִידָה הִעְמִידוּת הִעְמִידוּת הִעְמִידוּתִי הִעְמִידוּ הִעְמִידוּתָם הִעְמִידוּתָן הִעְמִידוּנוּ	הִעְמִיד הִעְמִידָה הִעְמִידוּת הִעְמִידוּת הִעְמִידוּתִי הִעְמִידוּ הִעְמִידוּתָם הִעְמִידוּתָן הִעְמִידוּנוּ		חָמַד חָמְדָה חָמְדוּת חָמְדוּת חָמְדוּתִי חָמְדוּ חָמְדוּתָם חָמְדוּתָן חָמְדוּנוּ	חֻזַּק חֻזְקָה חֻזְקוּת חֻזְקוּת חֻזְקוּתִי חֻזְקוּ חֻזְקוּתָם חֻזְקוּתָן חֻזְקוּנוּ	אָסַר אָסְרָה אָסְרֹתַי אָסְרֹתַי אָסְרֹתַי אָסְרוּ אָסְרֹתָם אָסְרֹתָן אָסְרֹנוּ
Imperfectum Többes sz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	יֵעָמַד תֵּעָמַד תֵּעָמַד תֵּעָמְדִי אֵעָמַד יֵעָמְדוּ תֵּעָמְדוּנָה תֵּעָמְדוּ תֵּעָמְדוּנָה נֵעָמַד	יִעְמַד תִּעְמַד תִּעְמַד תִּעְמְדִי תִּעְמַד יִעְמְדוּ תִּעְמְדוּנָה תִּעְמְדוּ תִּעְמְדוּנָה נִעְמַד	יִעְמִיד תִּעְמִיד תִּעְמִיד תִּעְמִידִי אֵעְמִיד יִעְמִידוּ תִּעְמִידוּנָה תִּעְמִידוּ תִּעְמִידוּנָה נִעְמִיד	יִעְמַד תִּעְמַד תִּעְמַד תִּעְמְדִי אֵעְמַד יִעְמְדוּ תִּעְמְדוּנָה תִּעְמְדוּ תִּעְמְדוּנָה נִעְמַד		יִחָמַד תִּחָמַד תִּחָמַד תִּחָמְדִי אִחָמַד יִחָמְדוּ תִּחָמְדוּנָה תִּחָמְדוּ תִּחָמְדוּנָה נִחָמַד	יִחְזַק תִּחְזַק תִּחְזַק תִּחְזְקִי אִחְזַק יִחְזְקוּ תִּחְזְקוּנָה תִּחְזְקוּ תִּחְזְקוּנָה נִחְזַק	יָאָסַר תֵּאָסַר תֵּאָסַר תֵּאָסְרִי אֵאָסַר יָאָסְרוּ תֵּאָסְרֹנָה תֵּאָסְרוּ תֵּאָסְרֹנָה נֵאָסַר
Imperat. T.sz. E.sz.	עָמַד עָמְדִי עָמְדוּ עָמְדֹנָה	הִעְמַד הִעְמְדִי הִעְמְדוּ הִעְמְדֹנָה	הִעְמִד הִעְמִידִי הִעְמִידוּ הִעְמִידֹנָה	Nincs!		חָמַד חָמְדִי חָמְדוּ חָמְדֹנָה	חֻזַּק חֻזְקִי חֻזְקוּ חֻזְקֹנָה	אָסַר אָסְרִי אָסְרוּ אָסְרֹנָה
Coh.	אֵעָמְדָה נֵעָמְדָה	אֵעָמְדָה נֵעָמְדָה	אֵעָמִידָה נֵעָמִידָה	Nincs!		אִחָמְדָה נִחָמְדָה	אִחְזַקָה נִחְזַקָה	אֵאָסְרָה נֵאָסְרָה
Inf. c. a.	עָמוּד עָמוּד	נִעְמַד הִעְמַד	הִעְמַד הִעְמַד	הִעְמַד הִעְמַד		חָמוּד חָמוּד	חֻזְקוּ חֻזַּק	אָסוּר אָסַר
Part. P. A.	עוֹמֵד עָמוּד	נִעְמֵד נִעְמֵד	מִעְמִיד מִעְמִיד	מִעְמִיד מִעְמִיד		חוֹמֵד חָמוּד	חֻזַּק חֻזַּק	אוֹסֵר אָסוּר

A mediae gutturális igék

Paradigma: שחט = „leöl”, ברך = „megáld”.

119.§. A mediae gutturális igék ragozásánál a gutturális mássalhangzó alá néha *s^wa compositum* kerül. Ez a helyzet a perfectumi alakok közül az egyes 3. személyű nőnemben és a többes 3. személyben; továbbá az imperfectum egyes 2. személyű nőnemben és a többes 3. és 2. személyű hímnemű alakokban. Pl. a שחט ige qal perfectumban:

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	שָׁחַט	3. szem. közös nem שִׁחְטוּ
nn.	שִׁחְטָהּ	

120.§. A mediae gutturális igéknél az intenzív igeörzsek ragozásánál jelentkezik a főprobléma, mivel a nyelvtani szabály szerint kettüzendő 2. gyökmássalhangzó gutturális, nem kettőzhető. A szokásos feloldás szerint ezekben az igeörzsekben vagy virtuális kettőzés, vagy pótlónyújtás történik. A fent említett minta igék esetében:

Piél perfectum E/3. szem. hn. שָׁחַט , בָּרַךְ

Piél imperf. E/3. hn. יִשְׁחַט , יִבְרַךְ

Pual perfectum E/3. szem. hn. שָׁחַט , בָּרַךְ

Pual imperf. E/3. hn. יִשְׁחַט , יִבְרַךְ

Hitpaél perfectum E/3. hn. הִשְׁחַט , הִבְרַךְ

Hitpaél imperf. E/3. hn. יִשְׁחַט , יִבְרַךְ

Megjegyzések. 1. A piél perfectum megadott alakjai helyett előfordulhat a שָׁחַט , illetve בָּרַךְ alak is. 2. A שָׁחַט ige hitpaéljának képzése metatheszisszel történik, vö. 103.§.

121.§. A שָׁחַט , illetve בָּרַךְ ige ragozása a III. számú táblázatban van összefoglalva. Mivel a mediae gutturális igéknek a nifal, hífl és hofal igeörzsében (néhány chatéf hangzó alkalmazásától eltekintve) rendhagyó alakok nincsenek, azért ezek az igeörzsek a táblázatban nem szerepelnek.

A בָּרַךְ ige qal igeörzsben csak a passzív particípiuma fordul elő: בָּרוּךְ = „áldott”.

III. táblázat

Mediae gutturális igék

שָׁחַט = leöl

בָּרַךְ = megáld

	Qal	Piél	Pual	Hitpaél		Piél	Pual	Hitpaél
Perfectum Többes sz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	שָׁחַט שָׁחָטָה שָׁחָטְתָה שָׁחָטְתָּ שָׁחָטִי שָׁחָטוּ שָׁחָטְתֶם שָׁחָטְתֶן שָׁחָטוּ	שָׁחַט שָׁחָטָה שָׁחָטְתָה שָׁחָטְתָּ שָׁחָטִי שָׁחָטוּ שָׁחָטְתֶם שָׁחָטְתֶן שָׁחָטוּ	שָׁחַט שָׁחָטָה שָׁחָטְתָה שָׁחָטְתָּ שָׁחָטִי שָׁחָטוּ שָׁחָטְתֶם שָׁחָטְתֶן שָׁחָטוּ	הִשְׁתַּחֲטַט הִשְׁתַּחֲטָה הִשְׁתַּחֲטָתְּ הִשְׁתַּחֲטָתְּ הִשְׁתַּחֲטָתִי הִשְׁתַּחֲטָוּ הִשְׁתַּחֲטַתְּם הִשְׁתַּחֲטַתְּנָה הִשְׁתַּחֲטָנוּ		בָּרַךְ בָּרַכָה בָּרַכְתָּ בָּרַכְתָּ בָּרַכְתִּי בָּרַכוּ בָּרַכְתֶם בָּרַכְתֶן בָּרַכְנוּ	בָּרַךְ בָּרַכָה בָּרַכְתָּ בָּרַכְתָּ בָּרַכְתִּי בָּרַכוּ בָּרַכְתֶם בָּרַכְתֶן בָּרַכְנוּ	הִתְבָּרַךְ הִתְבָּרַכָה הִתְבָּרַכְתָּ הִתְבָּרַכְתָּ הִתְבָּרַכְתִּי הִתְבָּרַכוּ הִתְבָּרַכְתֶם הִתְבָּרַכְתֶן הִתְבָּרַכְנוּ
Imperfectum Többes sz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	יִשְׁחַט הִשְׁחַט הִשְׁחַט הִשְׁחָטִי אִשְׁחַט יִשְׁחָטוּ הִשְׁחָטְנָה הִשְׁחָטוּ הִשְׁחָטְנָה נִשְׁחַט	יִשְׁחַט הִשְׁחַט הִשְׁחַט הִשְׁחָטִי אִשְׁחַט יִשְׁחָטוּ הִשְׁחָטְנָה הִשְׁחָטוּ הִשְׁחָטְנָה נִשְׁחַט	יִשְׁחַט הִשְׁחַט הִשְׁחַט הִשְׁחָטִי אִשְׁחַט יִשְׁחָטוּ הִשְׁחָטְנָה הִשְׁחָטוּ הִשְׁחָטְנָה נִשְׁחַט	יִשְׁתַּחֲטַט הִשְׁתַּחֲטָה הִשְׁתַּחֲטָתְּ הִשְׁתַּחֲטָתְּ הִשְׁתַּחֲטָתִי הִשְׁתַּחֲטָוּ הִשְׁתַּחֲטַתְּם הִשְׁתַּחֲטַתְּנָה הִשְׁתַּחֲטָנוּ נִשְׁתַּחֲטַט		יְבָרַךְ תְּבָרַךְ תְּבָרַךְ תְּבָרַכִי אֲבָרַךְ יְבָרְכוּ תְּבָרַכְנָה תְּבָרְכוּ תְּבָרַכְנָה נְבָרַךְ	יְבָרַךְ תְּבָרַךְ תְּבָרַךְ תְּבָרַכִי אֲבָרַךְ יְבָרְכוּ תְּבָרַכְנָה תְּבָרְכוּ תְּבָרַכְנָה נְבָרַךְ	יִתְבָּרַךְ יִתְבָּרַךְ יִתְבָּרַךְ יִתְבָּרַכִי אִתְבָּרַךְ יִתְבָּרְכוּ יִתְבָּרַכְנָה יִתְבָּרְכוּ יִתְבָּרַכְנָה נִתְבָּרַךְ
Imperat. T.sz. E.sz.	שָׁחַט שָׁחָטִי שָׁחָטוּ שָׁחָטְנָה	שָׁחַט שָׁחָטִי שָׁחָטוּ שָׁחָטְנָה	Nincs!	הִשְׁתַּחֲטַט הִשְׁתַּחֲטָטִי הִשְׁתַּחֲטָטוּ הִשְׁתַּחֲטָטְנָה		בָּרַךְ בָּרַכִי בָּרַכוּ בָּרַכְנָה	Nincs!	הִתְבָּרַךְ הִתְבָּרַכִי הִתְבָּרַכוּ הִתְבָּרַכְנָה
Coh.	אִשְׁחָטָה נִשְׁחָטָה	אִשְׁחָטָה נִשְׁחָטָה	Nincs!	אִשְׁתַּחֲטָה נִשְׁתַּחֲטָה		אֲבָרַכָה נְבָרַכָה	Nincs!	אִתְבָּרַכָה נִתְבָּרַכָה
Inf. c. a.	שָׁחוּט שָׁחוּט	שָׁחַט שָׁחַט	שָׁחַט שָׁחַט	הִשְׁתַּחֲטַט הִשְׁתַּחֲטָט		בָּרַךְ בָּרַךְ	בָּרַךְ בָּרַךְ	הִתְבָּרַךְ הִתְבָּרַךְ
Part. P. A.	שׁוֹחֵט שָׁחוּט	כוֹשֵׁחַט	כוֹשֵׁחַט	כוֹשֵׁתַחֲטַט		מוֹבָרַךְ	מוֹבָרַךְ	מוֹתְבָּרַךְ

A tertiae gutturális igék

Paradigma: קָלַח = „elküld”.

122.§. A tertiae gutturális igék közé soroljuk azokat az igéket, melyeknek a 3. gyökmássalhangzója ק , כ vagy ע . Az א , illetve a פ végződésű igéket a gyenge igék között találjuk meg. A ח hangzó pedig e helyen nem viselkedik a gutturálisokhoz hasonlóan.

123.§. A tertiae gutturális igéknek a gutturális hangzója eltúri az egyszerű sewát , chatéf hangzó alkalmazására nincs szükség (kivéve néhány igei suffixum előtti alakot).

124.§. Valamennyi igeörzsben a perfectum egyes szám 2. személyű nőnem alakjában a ת suffixum előtt, a gutturális hangzó alá patach magánhangzó kerül. Tehát pl. a qal perfectum egyes 2. szem. nőneme: קָלַחְתְּ = „elküldtél”. (Helyesírási megjegyzés: a patach közbejötté ellenére a suffixumban a dages lene, alatta pedig a sewá quiescens megmarad).

125.§. Ha a gutturális hangzó szó végén áll, és eléje a nyelvtani képzésnek megfelelően egy hosszú magánhangzó (é, í, ó, ú) kerül, akkor a könnyebb kiejtés érdekében:

a. egyes alakoknál a hosszú magánhangzó megrövidül, pl.

piél perfectum E/3. szem. hn.: קָלַח

piél imperf. E/3. szem. hn.: $\text{קָלַחַ$

b. gyakrabban a hosszú magánhangzó és a gutturális hang közé egy patach furtivum lép be (vö. 22.§. 4. bek.), pl.

qal infinitivus absolutus: קָלוּחַ

qal infinitivus constructus: $\text{קָלוּחַ$

hifíl perfectum E/3. szem. hn.: הִקְלַחְתָּ

hifíl imperf. E/3. szem. hn.: $\text{הִקְלַחְתָּ$

126.§. A tertiae gutturális igék ragozásáról teljes áttekintést ad a IV. számú táblázat. Szokás szerint csak a szabályos alakok találhatók meg itt. Megjegyzendő azonban, hogy az ún. pauzális formáknál (23.§. 4. bek.) magánhangzó hosszabbodás lép fel, s így a 125.§. a. pontja alatt említett esetekben is patach furtivum lép a gutturális hangzó elé.

IV. táblázat

Tertiae gutturális igék קָלַח = elküld

	Qal	Nifal	Piél	Pual	Hifil	Hofal	Hitpaél
Perfectum Többsz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	שָׁלַח שָׁלַחְהָ שָׁלַחְתָּ שָׁלַחְתְּ שָׁלַחְתִּי שָׁלַחוּ שָׁלַחְתֶּם שָׁלַחְתֶּן שָׁלַחוּ שָׁלַחוּ	נִשְׁלַח נִשְׁלַחְהָ נִשְׁלַחְתָּ נִשְׁלַחְתְּ נִשְׁלַחְתִּי נִשְׁלַחוּ נִשְׁלַחְתֶּם נִשְׁלַחְתֶּן נִשְׁלַחוּ נִשְׁלַחוּ	שָׁלַח שָׁלַחְהָ שָׁלַחְתָּ שָׁלַחְתְּ שָׁלַחְתִּי שָׁלַחוּ שָׁלַחְתֶּם שָׁלַחְתֶּן שָׁלַחוּ שָׁלַחוּ	שָׁלַח שָׁלַחְהָ שָׁלַחְתָּ שָׁלַחְתְּ שָׁלַחְתִּי שָׁלַחוּ שָׁלַחְתֶּם שָׁלַחְתֶּן שָׁלַחוּ שָׁלַחוּ	הִשְׁלִיחַ הִשְׁלִיחְהָ הִשְׁלִיחְתָּ הִשְׁלִיחְתְּ הִשְׁלִיחְתִּי הִשְׁלִיחוּ הִשְׁלִיחְתֶּם הִשְׁלִיחְתֶּן הִשְׁלִיחוּ הִשְׁלִיחוּ	הִשְׁלַח הִשְׁלַחְהָ הִשְׁלַחְתָּ הִשְׁלַחְתְּ הִשְׁלַחְתִּי הִשְׁלַחוּ הִשְׁלַחְתֶּם הִשְׁלַחְתֶּן הִשְׁלַחוּ הִשְׁלַחוּ	הִשְׁתַּלַּח הִשְׁתַּלַּחְהָ הִשְׁתַּלַּחְתָּ הִשְׁתַּלַּחְתְּ הִשְׁתַּלַּחְתִּי הִשְׁתַּלַּחוּ הִשְׁתַּלַּחְתֶּם הִשְׁתַּלַּחְתֶּן הִשְׁתַּלַּחוּ הִשְׁתַּלַּחוּ
Imperfectum Többsz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	יִשְׁלַח תִּשְׁלַח תִּשְׁלַח תִּשְׁלַחְחִי אֲשַׁלַּח יִשְׁלַחוּ תִּשְׁלַחְנָה תִּשְׁלַחוּ תִּשְׁלַחְנָה נִשְׁלַח	יִשְׁלַח תִּשְׁלַח תִּשְׁלַח תִּשְׁלַחְחִי אֲשַׁלַּח יִשְׁלַחוּ תִּשְׁלַחְנָה תִּשְׁלַחוּ תִּשְׁלַחְנָה נִשְׁלַח	יִשְׁלַח תִּשְׁלַח תִּשְׁלַח תִּשְׁלַחְחִי אֲשַׁלַּח יִשְׁלַחוּ תִּשְׁלַחְנָה תִּשְׁלַחוּ תִּשְׁלַחְנָה נִשְׁלַח	יִשְׁלַח תִּשְׁלַח תִּשְׁלַח תִּשְׁלַחְחִי אֲשַׁלַּח יִשְׁלַחוּ תִּשְׁלַחְנָה תִּשְׁלַחוּ תִּשְׁלַחְנָה נִשְׁלַח	יִשְׁלִיחַ תִּשְׁלִיחַ תִּשְׁלִיחַ תִּשְׁלִיחִי אֲשַׁלִּיחַ יִשְׁלִישׁוּ תִּשְׁלַחְנָה תִּשְׁלִישׁוּ תִּשְׁלַחְנָה נִשְׁלִיחַ	יִשְׁלַח תִּשְׁלַח תִּשְׁלַח תִּשְׁלַחְחִי אֲשַׁלַּח יִשְׁלַחוּ תִּשְׁלַחְנָה תִּשְׁלַחוּ תִּשְׁלַחְנָה נִשְׁלַח	יִשְׁתַּלַּח תִּשְׁתַּלַּח תִּשְׁתַּלַּח תִּשְׁתַּלַּחְחִי אֲשַׁתַּלַּח יִשְׁתַּלַּחוּ תִּשְׁתַּלַּחְנָה תִּשְׁתַּלַּחוּ תִּשְׁתַּלַּחְנָה נִשְׁתַּלַּח
Imperat. T.sz. E.sz.	שָׁלַח שָׁלַחִי שָׁלַחוּ שָׁלַחְנָה	הִשְׁלַח הִשְׁלַחִי הִשְׁלַחוּ הִשְׁלַחְנָה	שָׁלַח שָׁלַחִי שָׁלַחוּ שָׁלַחְנָה	Nincs!	הִשְׁלַח הִשְׁלַחִי הִשְׁלַחוּ הִשְׁלַחְנָה	Nincs!	הִשְׁתַּלַּח הִשְׁתַּלַּחִי הִשְׁתַּלַּחוּ הִשְׁתַּלַּחְנָה
Coh.	אֲשַׁלַּחְהָ נִשְׁלַחְהָ	אֲשַׁלַּחְהָ נִשְׁלַחְהָ	אֲשַׁלַּחְהָ נִשְׁלַחְהָ	Nincs!	אֲשַׁלִּיחְהָ נִשְׁלִיחְהָ	Nincs!	אֲשַׁתַּלַּחְהָ נִשְׁתַּלַּחְהָ
Inf. c. a.	שָׁלוּחַ שָׁלוּחַ	נִשְׁלוּחַ הִשְׁלוּחַ	שָׁלוּחַ שָׁלוּחַ	Nincs!	הִשְׁלוּחַ הִשְׁלוּחַ	הִשְׁלוּחַ הִשְׁלוּחַ	הִשְׁתַּלוּחַ הִשְׁתַּלוּחַ
Part. P. A.	שָׁלוּחַ שָׁלוּחַ	נִשְׁלוּחַ הִשְׁלוּחַ	מִשְׁלוּחַ מִשְׁלוּחַ	מִשְׁלוּחַ מִשְׁלוּחַ	מִשְׁלוּחַ מִשְׁלוּחַ	מִשְׁלוּחַ מִשְׁלוּחַ	מִשְׁתַּלוּחַ מִשְׁתַּלוּחַ

D. A gyenge igék ragozása.

127.§. Gyenge igéknek azokat az igéket nevezzük, amelyeknek valamelyik gyökmássalhangzója gyenge hangzó. A gyenge mássalhangzók közé tartozik a ך

(és olykor a hozzá hasonlóan viselkedő ל), továbbá a י és a ו, végül az egyébként gutturális, de esetenként gyenge tulajdonságokat mutató א és ה.

128.§. A gyenge igék ragozásánál a következő rendellenességek fordulhatnak elő:

a. Az asszimiláció (hasonulás), amikor a gyenge י (és ל) beolvad a következő mássalhangzóba, az összeolvadást, azaz hangzó-kettőződést, írásban dages forte mutatja.

b. A gyenge mássalhangzók némelykor nyomtalanul kiesnek. Ha szó elején az 1. gyökmássalhangzó marad így el, annak a neve aferesisz. Ha szó közepén esik ki egy gyenge mássalhangzó, azt úgy nevezzük, hogy szinkópé. Ha pedig a 3. gyökmássalhangzó a szó végéről tűnik el, azt úgy hívjuk, hogy apokopé.

c. A gyenge א az írásban ugyan általában megmarad, de hangzóértéke nincs, mit az mutat, hogy még se-wá magánhangzó-jel sem áll alatta. Erre az esetre mondjuk, hogy a hangzó kvieszkál (nyugalmi helyzetben van).

d. A י és a ו ún. félhangzók, bizonyos esetekben, rendszerint egy megelőző magánhangzóval összeolvadva, hosszú magánhangzókká keményednek: a י ó, vagy ú, a ו í magánhangzóvá válik.

129.§. A gyenge igéket a már ismert לע"פ ige gyökmássalhangzóinak a segítségével szoktuk megnevezni, gondolva arra, hogy ennek az igének a פ az 1., az ע a 2., a ל pedig a 3. gyökmássalhangzója, s az elnevezésben arra utalunk, hogy az illető gyenge igének 1., 2., vagy 3. gyökmássalhangzója a gyenge י, ו, א stb. Pl. a פ"ע (pe-nún) jelölés és elnevezés azt mutatja, hogy a gyenge ige 1. gyökmássalhangzója י : ע"ל = „(le)esik”. Az ו"ע ('ajin-wáv) elnevezés azt jelzi, hogy a 2. gyökmássalhangzó (magánhangzóba keményedett) ו : קום = „fölkel”. A ה"ל (lámed-hé) elnevezés olyan igére utal, amelynek a 3. gyökmássalhangzója ה : הל"ה = „leleplez”.

A א"פ igék.

130.§. Mindössze öt ige tartozik ebbe a csoportba: אכל = „elvész”, אכל = „eszik”, אמר = „mond”, אהר = „akar”, אפה = (kenyeret) süt. A két utóbbi kétszeresen is gyenge (egyúttal ה"ל) ige.

Ezek az igék általában a primae gutturálisok mintájára ragozhatók (II. sz. táblázat). Kivételt képez a qal imperfectum, ahol a prefixum után magánhangzó-összevonódást eredményeként ó hangzó következik, az א pedig kvieszkál, sőt az egyes szám 1. személyében ki is esik.

131.§. A leggyakrabban előforduló אמר ige ragozása qal imperfectumban:

Egyes szám	Többes szám
------------	-------------

3. szem. hn.	יאמר = mond	יאמרו = mondanak
nn.	תאמר	תאמרו
2. szem. hn.	תאמר = mondasz	תאמרו = mondotok
nn.	תאמרי	תאמרו
1. szem.	אמר = mondok	נאמר = mondunk

132.§. Csak az אמר igénél fordul elő az, hogy a wáw consecutivummal ellátott imperfectum első három alakjában az a tőhangzó e-re gyengül. Viszont az egyes szám 1. személyében a ך szótag pótlónyújtással ך lesz.

Imperfectum + consecutivum egyes szám:

3. szem hn.	וַיֹּאמֶר = és mondta
nn.	וַתֹּאמֶר
2. szem. hn.	וַתֹּאמְרִי = és mondtad
nn.	וַתֹּאמְרֵי
1. személy	וָאָמַרְתִּי = és mondtam

A többes számú alakoknál nincs változás.

133.§. Az אמר ige imperativusa:

E/2. szem. hn.	אָמַר = mondj!
nn.	אָמְרִי
T/2. szem. hn.	אָמְרוּ = mondjatok!
nn.	אָמְרוּהָ

134.§. Az infinitivus constructus: אָמַר . Igen gyakran fordul elő ez az alak a ל prepozícióval kapcsolatosan, amikor azután magánhangzó összevonódással a következő alak keletkezik: לֵאמֹר . Ezt a szót általában -a görög legón fordítás alapján- magyarra úgy szokták fordítani, hogy „mondván”. A héber prózában azonban legtöbbször csak kiegészítésként fordul elő ez a szó egy megelőző וַיֹּאמֶר = „és (azt) mondta”, vagy más hasonló jelentésű szó után, s ilyenkor a lefordítása szükségtelen; az írásban egy kettőspont helyettesítheti. Pl. וַיְדַבֵּר יְהוָה מִשָּׁה לְאַמֵּר . Pl. = „és szólt az Úr Mózeshez: ...”

A ף igék.

Paradigma: נִפְּל = „leesik”.

135.§. A ף igék 1. gyökmássalhangzója gyenge ן . Ha ez a hangzó olyan helyzetbe kerül, hogy egyfelől megelőzi valamilyen előképző, másfelől alája ragozási szabály szerint sewá quiescens kerül, akkor a ן hangzó asszimilálódik: beolvad a következő mássalhangzóba, s ez által az megkettőződik.

Példák az asszimilációra:

Qal imperf. E/3. szem. hn. יִפֹּל helyett יפל

nn. תִּפֹּל helyett תפל

Nifal perf. E/3. szem. hn. נִפֹּל helyett

Hifil perf. E/3. szem. hn. הִפִּיל helyett הפיל stb.

136.§. A נִפֹּל ige qal imperativusának képzésénél az történik, hogy a prefixum elhagyása után az asszimilálódott ן visszatér, s így a képzés szabályos: נִפֹּל stb.

137.§. Nem minden פֿ"ן igénél alakul azonban így az imperativus. A prefixum elhagyásával együtt legtöbbször az asszimilálódott ן hangzó is elvész. (kettőzött mássalhangzóval nem kezdődhet szó); így tehát az 1. gyökmássalhangzó nyomtalan elveszésével ún. afereszisz történik (128.§. b. pont). Pl. a נִגַּשׁ ige jelentése: „közeledik”.

Qal imperf. E/3. szem. hn. יִגַּשׁ

nn. תִּגַּשׁ

E/2. szem. hn. תִּגַּשׁ

nn. תִּגַּשִׁי

A 2. személyből képzett imperativus:

E/hn. גַּשׁ

nn. גַּשִׁי

138.§. Fontos megjegyezni való: Azok az igék (nemcsak a פֿ"ן , hanem majd a soron következő " igék közt is), amelyek az imperativust afereszisszel képezik, ugyanilyen módon képezik az infinitivus constructust is. Utóbbinál azonban a szóalak egy ת־ (illetve ת־) végződéssel hosszabb lesz. Pl. A נִגַּשׁ ige infinitivus constructusa: נִגַּשִׁת .

139.§. A פֿ"ן igék hofal igetörzsében az asszimiláció hatására az előképzőben levő rövid o magánhangzó rövid u-ra változik. A perfectumi formák tehát így alakulnak:

הִפִּיל helyett הִפֵּל

הִפִּילָה helyett הִפֵּלָה stb.

140.§. Külön megemlítendő a פֿ"ן igék közt a נָתַן = „ad” ige. Ennél a 3. gyökmássalhangzó ן -ja is asszimilálódik, ha utána mássalhangzós suffixum következik. Pl. a

perfectum E/2. szem. hn. נָתַתָּה helyett נתת

nn. נָתַתָּהִי helyett נתת stb.

Az ige imperfectuma יִתֵּן helyett יִתֵּן ...

Imperativusa afereszisszel: תֵּן , תֵּנִי stb. Infinitivus constructusa pedig: הֵת ,
összevonva a הֵתֵת alakból. Ez az infinitivus a következőképpen ragozható: הֵתֵי ,
הֵתֵד = „adásom, adásod” stb.

141.§. A יִתֵּן ige mintájára ragozzuk qal igeörzsben a לָקַח = „fog, vesz”
igét. A לֵ hangzó itt ugyanúgy asszimilálódik, illetve adott helyzetben kiesik,
mint az előző igeéknél a ל .

Qal imperfectum: יִקַּח , imperativus: קַח , infinitivus constructus: קַחַת .

Ennél az igenél azonban ügyelnünk kell arra, hogy a 3. gyökmássalhangzóját
nézve tertiae gutturalis ige. Ebből adódik az eltérő ragozás a perfectum Egyes 2.
szem. nőnem, továbbá az infinitivus absolutus és a két particípium alaknál.

V. sz. táblázat

A יִתֵּן ige ragozása

נָפַל = leesik

נִגַּשׁ = közeledik, נָתַן = ad ; לָקַח = fog, vesz

	Qal	Nifal	Hifil	Hofal		Qal	Qal	Qal
Perfectum Többsz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	נָפַל	נָפַל	הִפִּיל	הִפִּיל		נָגַשׁ	נָתַן	לָקַח
	נָפְלָה	נָפְלָה	הִפִּילָה	הִפִּילָה		נָגַשְׁהָ	נָתַנָּה	לָקַחְהָ
	נָפְלֹתָ	נָפְלֹתָ	הִפִּילְתָּ	הִפִּילְתָּ		נָגַשְׁתָּ	נָתַתָּ	לָקַחְתָּ
	נָפְלֹתְךָ	נָפְלֹתְךָ	הִפִּילְתְּךָ	הִפִּילְתְּךָ		נָגַשְׁתְּךָ	נָתַתְּךָ	לָקַחְתְּךָ
	נָפְלוּ	נָפְלוּ	הִפִּילוּ	הִפִּילוּ		נָגַשׁוּ	נָתַנוּ	לָקַחוּ
	נָפְלֹתֶם	נָפְלֹתֶם	הִפִּילְתֶם	הִפִּילְתֶם		נָגַשְׁתֶּם	נָתַתֶּם	לָקַחְתֶּם
	נָפְלֹתֵי	נָפְלֹתֵי	הִפִּילְתֵי	הִפִּילְתֵי		נָגַשְׁתֵי	נָתַתֵי	לָקַחְתֵי
	נָפְלוּ	נָפְלוּ	הִפִּילֻּ	הִפִּילֻּ		נָגַשׁוּ	נָתַנוּ	לָקַחוּ
Imperfectum Többsz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	יִפֹּל	יִנְפַּל	יִפִּיל	יִפֹּל		יִגַּשׁ	יִתֵּן	יִקַּח
	תִּפֹּל	תִּנְפַּל	תִּפִּיל	תִּפֹּל		תִּגַּשׁ	תִּתֵּן	תִּקַּח
	תִּפֹּלִי	תִּנְפַּלִי	תִּפִּילִי	תִּפֹּלִי		תִּגַּשִׁי	תִּתְּנִי	תִּקַּחִי
	אִפֹּל	אִנְפַּל	אִפִּיל	אִפֹּל		אִגַּשׁ	אִתֵּן	אִקַּח
	יִפְלוּ	יִנְפְלוּ	יִפִּילוּ	יִפְלוּ		יִגַּשׁוּ	יִתְּנוּ	יִקְחוּ
	תִּפְלְנָה	תִּנְפְלְנָה	תִּפִּילְנָה	תִּפְלְנָה		תִּגַּשְׁנָה	תִּתְּנָה	תִּקְחָנָה
	תִּפְלוּ	תִּשְׁלְחוּ	תִּפִּילוּ	תִּפְלוּ		תִּגַּשׁוּ	תִּתְּנוּ	תִּקְחוּ
	תִּפְלְנָה	תִּנְפְלְנָה	תִּפִּילְנָה	תִּפְלְנָה		תִּגַּשְׁנָה	תִּתְּנָה	תִּקְחָנָה
נָפַל	נָפַל	נָפַל	נָפַל		נָגַשׁ	נָתַן	נָקַח	

Imperat. T.sz. E.sz.	נָפַל	הִנָּפַל	הָפַל	Nincs!	נָשׂ	תָּן	קַח
	נָפְלִי	הִנָּפְלִי	הָפְלִי		נָשִׂי	תָּנִי	קַחֲךָ
	נִפְלוּ	הִנָּפְלוּ	הָפְלוּ		נָשׂוּ	תָּנוּ	קַחוּ
	נִפְלְנָה	הִנָּפְלְנָה	הָפְלְנָה		נָשְׁנָה	תָּנְהוּ	קַחְנָה
Coh.	אָפַלָּה	אִנָּפַלָּה	אָפִילָּה	Nincs!	אִנָּשָׁה	אִתְּנָה	אִקַּחְנָה
	נָפְלָה	נִנָּפְלָה	נָפִילָה		נִנָּשָׁה	נִתְּנָה	נִקַּחְנָה
Inf. c. a.	נָפֹל	נִפֹּל	הָפֹל	הָפֹל	נָגוּשׁ	נָתוּן	לָקַחַת
	נָפֵל	הִנָּפֵל	הָפֵיל	הָפֵיל	נָשֵׁת	תָּתַן	לָקַחְתְּ
Part. P. A.	נֹפֵל	נֹפֵל	מֹפִיל	מֹפֵל	נֹשֵׂשׁ	נֹתֵן	לֹקַחַת
	נֹפְלוּ				נֹשֵׂשׂוּ	נֹתֵנוּ	לֹקַחְתְּ

142.§. A ׀ׁׂ igék ragozását összefoglalóan az V. sz. táblázat mutatja be. Mithogy az igék intenzív törzseinek a képzésénél semmi rendellenesség nem történik, ezért a táblázatból elmaradtak. Szerepel viszont a נָגַשׁ , a נָתַן és a לָקַח igék qal igerőzse.

A ׀ׁׂ /ו׃ׁׂ igék.

Paradigmák: יָשַׁב = „ül, lakik”, יָרַשׁ = „örököl”.

143.§. A ׀ׁׂ igék 1. gyökmássalhangzója, a jelzésnek megfelelően, ׀ . A zárójelbe tett wáw (׀) azonban arra utal, hogy a nyelv régebbi korszakában az 1. gyökmássalhangzó eredetileg ׀ volt. Ez a ׀ azután az igeragozás során több ízben visszatér -minden lehetséges formában. Így kettőzött w mássalhangzóként jelentkezik a nifal imperfectumban, mater lectionisként ó magánhangzó lesz a nifal perfectumban és az egész hífil igerőzrsben; ú magánhangzó lesz az egész hofal igerőzrsben.

144.§. A qal igerőzrsben egyéb rendellenességek is jelentkeznek. Az imperfectumi alakoknál a יָשַׁב ige 1. gyökmássalhangzója kiesik, a prefixum és a megmaradó gyökmássalhangzók közé két é magánhangzó kerül:

E/3. szem. hn. יֹשֵׁב

nn. יֹשְׁבִים stb.

145.§. Az imperfectumból a prefixum elhagyásával képzett imperativus: שֵׁב , שְׁבִי stb. Minthogy a képzés afereszisszel történt, hasonló módon képezzük az infinitivus constructust is: שְׁבֵת (Vö, 138.§.)

Az utóbb említett infinitivus ragozott alakjai: שְׁבֵתִי , שְׁבֵתְךָ stb.

146.§. Vannak פ"י igék, melyeknek az imperfectumi alakjaiban a י megmarad, de csak mater lectionisként, hosszú í-be keményedve. Pl. a ירש ige imperfectuma

E/3. szem. hn. יִרְשׁ

nn. תִּירַשׁ stb.

Az imperfectum ilyen képzése ellenére az imperativust és az infinitivus constructust ugyanúgy képezzük, mint a ירש ige igénél. A ירש ige imperativusa: רֶשׁ , רְשִׁי stb. Az infinitivus constructus: רִשָּׁתָּה . Ez utóbbi alak suffixumokkal: רִשָּׁתֶּי , רִשָּׁתֶּיךָ stb.

147.§. A nifal igeörzs alakjainak képzése a יֵשֵׁב igénél:

	perfectum	imperfectum
E/3. szem. hn.	נִישֵׁב	יֵשֵׁב
nn.	תִּישְׁבָּה	תֵּשֵׁב
E/2. szem. hn.	נִישְׁבָּתָּה	stb.

148.§. A hifil igeörzs alakjai:

	perfectum	imperfectum
E/3. szem. hn.	הוֹשִׁיב	יֹשִׁיב
nn.	תִּהְיוּבָה	תֹּשִׁיב
E/2. szem. hn.	הוֹשְׁבָתָּה	stb.
	jussivus	imperativus
E/3. szem. hn.	יֹשֵׁב	
nn.	תֹּשֵׁב	
E/2. szem. hn.	תֹּשֵׁב	הוֹשֵׁב
nn.	תֹּשִׁיבִי	הוֹשִׁיבִי

149.§. A hofal igeörzs alakjai:

	perfectum	imperfectum
E/3. szem. hn.	הוֹשֵׁב	יֹשֵׁב
nn.	תִּהְיוּבָה	תֹּשֵׁב
E/2. szem. hn.	הוֹשְׁבָתָּה	stb.

150.§. A /ו"י/ igékhez hasonlóan ragozzuk a הִלָּךְ = „megy” ige qal és hifil igeörzsét. Ez az ige ugyan primae gutturális, de az említett két igeörzsben ugyanúgy ragozzuk, mint a יֵשֵׁב igt. Tehát a qal imperfectuma:

E/ 3. szem. hn. הָלַךְ = megy

nn. הָלְכָה

Az imperativusa egyes számban: הָלֵךְ , לֵךְ = menj!

Az infinitivus constructusa: לָכֶת

Hifíl igetörzsben az ige (causatív) jelentése: „visz”, vagy: „vezet”.

	Hifíl	perfectum	imperfectum
E/3. szem. hn.	הוֹלִיךְ	הוֹלִיךְ	יֹוֹלִיךְ
	nn.	הוֹלִיכָה	תוֹלִיךְ
E/2. szem. hn.	הוֹלִכְתָּ	הוֹלִכְתָּ	stb.

151.§. A /ו"י/ ige ragozását összefoglalóan a VI. sz. táblázat mutatja be. Ezeknél az igeéknél az intenzív törzsekben nem mutatkozik eltérés a szabályos ragozástól, ezért a táblázatban nem is szerepelnek. Le van írva azonban külön a וַיֵּשֶׁב ige qal igetörzse, továbbá a הָלַךְ ige qal és hifíl igetörzse.

VI. sz. táblázat

A /ו"י/ ige ragozása

יָשַׁב = ül, lakik

יָרַשׁ = örököl הָלַךְ = megy

	Qal	Nifal	Hifíl	Hofal		Qal	Qal	Hifíl
Perfectum Többes sz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	יָשַׁב	נִישַׁב	הוֹשִׁיב	הוֹשֵׁב		יָרַשׁ	הָלַךְ	הוֹלִיךְ
	יָשְׁבָה	נִישְׁבָה	הוֹשִׁיבָה	הוֹשְׁבָה		יָרַשְׁהָ	הָלְכָה	הוֹלִיכָה
	יָשְׁבֹתָ	נִישְׁבֹתָ	הוֹשִׁיבֹתָ	הוֹשְׁבֹתָ		יָרַשְׁתָּ	הָלַכְתָּ	הוֹלִיכְתָּ
	יָשְׁבֹתִי	נִישְׁבֹתִי	הוֹשִׁיבֹתִי	הוֹשְׁבֹתִי		יָרַשְׁתִּי	הָלַכְתִּי	הוֹלִיכְתִּי
	יָשְׁבוּ	נִישְׁבוּ	הוֹשִׁיבוּ	הוֹשְׁבוּ		יָרַשׁוּ	הָלְכוּ	הוֹלִיכוּ
	יָשְׁבֹתֶם	נִישְׁבֹתֶם	הוֹשִׁיבֹתֶם	הוֹשְׁבֹתֶם		יָרַשְׁתֶּם	הָלַכְתֶּם	הוֹלִיכְתֶּם
	יָשְׁבֹתֶן	נִישְׁבֹתֶן	הוֹשִׁיבֹתֶן	הוֹשְׁבֹתֶן		יָרַשְׁתֶּן	הָלַכְתֶּן	הוֹלִיכְתֶּן
	יָשְׁבֻנוּ	נִישְׁבֻנוּ	הוֹשִׁיבֻנוּ	הוֹשְׁבֻנוּ		יָרַשְׁנוּ	הָלַכְנוּ	הוֹלִיכְנוּ

Imperfectum Többsz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	יָשַׁב	יָשָׁב	יָשִׁיב	יֹשֵׁב	יִרְשֵׁ	יִלְךְ	יִוְלִיךְ
	תָּשַׁב	תָּשָׁב	תָּשִׁיב	תּוֹשֵׁב	תִּרְשֵׁ	תִלְךְ	תּוֹלִיךְ
	הָשַׁב	הָשָׁב	הָשִׁיב	הּוֹשֵׁב	הִרְשֵׁ	הִלְךְ	הּוֹלִיךְ
	אָשַׁב	אָשָׁב	אָשִׁיב	אּוֹשֵׁב	אִרְשֵׁ	אִלְךְ	אּוֹלִיךְ
	יִשְׁבוּ	יִשָּׁבוּ	יִשִּׁיבוּ	יּוֹשְׁבוּ	יִרְשׁוּ	יִלְכוּ	יִוְלִיכוּ
	תִּשְׁבְּנָה	תִּשָּׁבְנָה	תִּשִּׁיבְנָה	תּוֹשְׁבְנָה	תִּרְשְׁנָה	תִלְכְּנָה	תּוֹלְכְנָה
	הִשְׁבוּ	הִשָּׁבוּ	הִשִּׁיבוּ	הּוֹשְׁבוּ	הִרְשׁוּ	הִלְכוּ	הּוֹלִיכוּ
	תִּשְׁבְּנָה	תִּשָּׁבְנָה	תִּשִּׁיבְנָה	תּוֹשְׁבְנָה	תִּרְשְׁנָה	תִלְכְּנָה	תּוֹלְכְנָה
Imperat. T.sz. E.sz.	שֵׁב	הִשָּׁב	הִשִּׁיב		רְשֵׁ	לְךְ	הוֹלִיךְ
	שִׁיב	הִשָּׁבִי	הִשִּׁיבִי		רְשִׁי	לְכִי	הוֹלִיכִי
	שִׁיבִי	הִשָּׁבוּ	הִשִּׁיבוּ	Nincs!	רְשׁוּ	לְכוּ	הוֹלִיכוּ
	שִׁבְנָה	הִשָּׁבְנָה	הִשִּׁיבְנָה		רְשְׁנָה	לְכְנָה	הוֹלְכְנָה
Coh.	אֲשָׁבָה	אֲשָׁבְהָ	אֲשָׁיְבָה		אִרְשָׁה	אִלְכָה	אּוֹלִיכָה
	נִשְׁבָּה	נִשְׁבְּהָ	נִשְׁשִׁיבָה	Nincs!	נִרְשָׁה	נִלְכָה	נּוֹלִיכָה
Inf. c. a.	יָשׁוּב	הִיָּשֵׁב	הִיָּשִׁיב	הִיָּשֵׁב	יָרוּשׁ	הִלְוִיךְ	הוֹלִיךְ
	שָׁבַת	הִיָּשֵׁב	הִיָּשִׁיב	הִיָּשֵׁב	רְשֵׁת	לְכֵת	הוֹלִיךְ
Part. P. A.	יֹשֵׁב	נוֹשֵׁב	מוֹשִׁיב		יֹרֵשׁ	הֹלֵךְ	מוֹלִיךְ
	יֹשֵׁב			מוֹשֵׁב	יֹרֵשׁ		

Valódi פ"י igék.

Paradigma: יָטַב = „jónak lenni“.

152.§. Ezeknek az igéknek az 1. gyökmássalhangzója eredetileg is jód (י) volt. Néhány ige tartozik ehhez a csoporthoz, közülük elsősorban a יָטַב ige qal és hífil igetörzse jegyzendő meg.

153.§. A יָטַב ige ragozása qal perfectumban teljesen szabályos, ezért itt fölösleges leírni. A qal imperfectumot a יָרַשׁ ige mintájára ragozzuk, a י gyökmássalhangzó ennél fogva hosszú í-be merevedik, az írásban pedig mater lectionisként van jelen:

	Egyes szám	Többsz. szám
3. szem. hn.	יִטַּב	יִטְבוּ
nn.	תִּיטַּב	תִּיטְבְּנָה

2. szem. hn.	תִּטֵּב	תִּטְבוּ
nn.	תִּטְבִּי	תִּטְבְּנָה
1. szem.	אִטֵּב	נִיטֵב

154.§. A qal imperfectumból képzett imperativus:

	Egyes szám	Többes szám
2.szem. hn.	יֵטֵב = légy jó	יִטְבוּ = legyetek jók!
nn.	יִטְבִּי	יִטְבְּנָה

155.§. Az igenevek qal igitörzsben:

Infinitivus absolutus: = jónak lenni

constructus:

Participium: = aki jó

156.§. Hifílben az ige jelentése: „jól tenni (vmit)“.

A perfectumi alakok a következők:

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	הִיטִיב	הִיטְבוּ
nn.	הִיטְבָה	הִיטְבָם
2. szem. hn.	הִיטְבָתְךָ	הִיטְבָתְנָם
nn.	הִיטְבָתְךָ	הִיטְבָנְבוּ
1. szem	הִיטְבָתִּי	הִיטְבָנוּ

157.§. A hifíl imperfectum ragozása:

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	יִיטֵב	יִיטְבוּ
nn.	תִּיטֵב	תִּיטְבְּנָה
2. szem. hn.	תִּיטֵב	תִּיטְבוּ
nn.	תִּיטְבִּי	תִּיטְבְּנָה
1. szem	אִיטֵב	נִיטֵב

158.§. Az igenevek a hifíl igitörzsben:

Infinitivus absolutus: הִיטֵב

constructus: הִיטִיב

Participium: מִיטִיב

Az ע"ו igék.

Paradigma: קום = „fölkel”

159.§. Az e csoportba tartozó igék 2. gyökmássalhangzója a megnevezés szerint wáw (ו) volna. Valójában azonban csak néhány olyan ige van, amelyben a ו mássalhangzóként van jelen, pl. פֹּהַר = „parancsol”; ezeket szabályosan ragozzuk. Az ע"ו igék túlnyomó többsége rendhagyó ragozású. Az eredeti ו mássalhangzó az esetek nagy részében ו, vagy ו magánhangzóba keményedik, sőt az is előfordul, hogy a ו szinkópét szenved és kiesik. Ez a helyzet mindjárt a qal perfectumban is: az egyes szám 3. szem. hn. alak קום helyett קום. Hogy a szótárban mégis olyan alak szerepeljen, amelyben a ו, ha magánhangzóként is, de jelen van, ezért ezeknek az igéknek a szótári alakja kivételesen a qal infinitivus constructus.

160.§. A qal perfectum a mondottak szerint összevont alakot mutat: קום, קום, קום stb.

161.§. Az erős igeragozásnál (a 70.§. -ban) láttuk azt, hogy vannak ún. mediae cére, illetve mediae chólem igék; más szóval, előfordul, hogy a középső gyökmássalhangzó után nem a, hanem é, illetve hosszú ó magánhangzó következik. Ez a jelenség megtalálható az ע"ו igék qal igeragolásában is. Így például mediae cére ige a מות = „meghal” ige; mediae chólem ige a בוש = „szégyenkezik, megszégyenül”.

A מות ragozása qal perfectumban:

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	מות = meghalt	מותו = meghaltak
nn.	מותה	
2. szem. hn.	מתה = meghaltál	מתהם = meghaltatok
nn.	מתה	מתהן
1. szem.	מתתי = meghaltam	מתתנו = meghaltunk

A בוש ige ragozása qal perfectumban:

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	בוש = meghalt	בושו = meghaltak
nn.	בושה	
2. szem. hn.	בושתה = meghaltál	בושתהם = meghaltatok
nn.	בושתה	בושתהן
1. szem.	בושתתי = meghaltam	בושתתנו = meghaltunk

162.§. A qal imperfectumban a ו hosszú ו magánhangzóként van jelen, pl. יָקוּם , תִּקְוֶם stb. A mediae chólem igéknél megmarad az ו magánhangzó; a prefixum alá céré kerül: יָבוֹשׁ , תִּבְוֹשׁ stb. A többes nőnemű alakoknál a suffixum elé egy elválasztó ו־ magánhangzó lép be, viszont a prefixum alatt levő magánhangzó s^ewába rövidül: תִּקְוֵינָה .

163.§. Az ע"ו igék qal igitörzsében a jussivus eltér az imperfectumtól: az első három alakban ú magánhangzó helyett ó áll; a többes szám nőnemű alakokban szintén, s az utóbbiakban az elválasztó magánhangzó elmarad. A qal jussivus tehát:

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	יָקָם	יָקוּמוּ
nn.	תָּקָם	תָּקִימוּן
2. szem. hn.	תָּקָם	תָּקוּמוּ
nn.	תָּקִימוּ	תָּקִימוּן

164.§. Megjegyzendő még, hogy a qal imperfectum ú hangzója wáv consecutivum kapcsolódása esetén is megrövidül, még pedig qámecc chatúffal írt rövid o-ba (hangsúlytalan zárt szótagban áll, 16.§.):

E/ 3. szem. hn. וִיָּקָם = „és fölkelt”
nn. וְתָקָם

A qal igitörzs többi alakjait l. a VII. sz. táblázatban.

165.§. A nifal igitörzs perfectum alakjaiban változik az ó, illetve ú tőhangzó. Mind az egyes, mind a többes szám 2. és 1. személyű alakjaiban a suffixum elé egy elválasztó ו־ magánhangzó kerül; ugyanakkor azonban az előképző szótag magánhangzója s^ewába rövidül. A perfectum ragozása tehát így kezdődik:

E/3. szem. hn. נָקָם
nn. נָקִימוּ
2. szem. hn. נָקִימוּ stb.

A nifal imperfectumban megtörténik az 1. gyökmássalhangzó szokásos kettőzése: יָקוּם , תִּקְוֶם stb. A többi nifal alakot l. a táblázatban.

166.§. A hifil igitörzsben a perfectum -az eredeti הִקְוִים összevonódása után- הִקִּים lesz. A 2. és 1. személyű alakokban itt is, mint a nifalban, belép az elválasztó ו־ magánhangzó a suffixum elé. A hifil imperfectum -az eredeti יִקְוֶים -ból- יִקְוֶים .

Imperfectum Többes sz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	יָקוּם	יִקְוּם	יִקְוּמוּ	יִקְוּמוּ	יִקְוּמוּ	יִקְוּמוּ	יִקְוּמוּ
	תִּקְוּם	תִּקְוּוּם	תִּקְוּוּמוּ	תִּקְוּוּמוּ	תִּקְוּוּמוּ	תִּקְוּוּמוּ	תִּקְוּוּמוּ
	תִּקְוּוּ	תִּקְוּוּוּ	תִּקְוּוּוּמוּ	תִּקְוּוּוּמוּ	תִּקְוּוּוּמוּ	תִּקְוּוּוּמוּ	תִּקְוּוּוּמוּ
	אֶקְוֶם	אֶקְוֶוּם	אֶקְוֶוּמוּ	אֶקְוֶוּמוּ	אֶקְוֶוּמוּ	אֶקְוֶוּמוּ	אֶקְוֶוּמוּ
	יִקְוֹמוּ	יִקְוֹמוּ	יִקְוֹמוּ	יִקְוֹמוּ	יִקְוֹמוּ	יִקְוֹמוּ	יִקְוֹמוּ
	תִּקְוֹמוּנָה	תִּקְוֹמוּנָה	תִּקְוֹמוּנָה	תִּקְוֹמוּנָה	תִּקְוֹמוּנָה	תִּקְוֹמוּנָה	תִּקְוֹמוּנָה
	תִּקְוֹמוּ	תִּקְוֹמוּ	תִּקְוֹמוּ	תִּקְוֹמוּ	תִּקְוֹמוּ	תִּקְוֹמוּ	תִּקְוֹמוּ
	תִּקְוֹמוּנָה	תִּקְוֹמוּנָה	תִּקְוֹמוּנָה	תִּקְוֹמוּנָה	תִּקְוֹמוּנָה	תִּקְוֹמוּנָה	תִּקְוֹמוּנָה
Imperat. T.sz. E.sz.	קוּם	הִקְוּם	קוּמוּם		הִקְוּם		הִקְוּמוּם
	קוּמוּ	הִקְוּמוּ	קוּמוּמוּ	Nincs!	הִקְוּמוּ	Nincs!	הִקְוּמוּמוּ
	קוּמוּ	הִקְוּמוּ	קוּמוּמוּ		הִקְוּמוּ		הִקְוּמוּמוּ
	קְמוּנָה	הִקְוּמוּנָה	קוּמוּמוּנָה		הִקְוּמוּנָה		הִקְוּמוּמוּנָה
Coh.	אֶקְוֶמָה	אֶקְוֶמָה	אֶקְוֶמָה		אֶקְוֶמָה		אֶקְוֶמָה
	נִקְוֶמָה	נִקְוֶמָה	נִקְוֶמָה	Nincs!	נִקְוֶמָה	Nincs!	נִקְוֶמָה
Inf. c. a.	קוּם	נִקְוּם	קוּמוּם	קוּמוּם	הִקְוּם	הוּקְוּם	הִתְקוּמוּם
	קוּמוּ	הִקְוּמוּ	קוּמוּם	קוּמוּם	הִקְוּמוּ	הוּקְוּמוּ	הִתְקוּמוּם
Part. P. A.	קָם	נִקְוָם	מְקוּמוּם		מְקוּמוּם		מִתְקוּמוּם
	קוּם			מְקוּמוּם		מוּקְוּם	

Az "ע"י igék.

Paradigma: בִּין = „megért”.

169.§. Ezeknek az igéknek a 2.gyökmássalhangzója eredetileg jóđ (') volt. A ragozásban ez a ' mássalhangzó hasonlóan módosul, mint a ך az "ע"י igéknél. A ' általában hosszú í -be keményedik; a qal imperfectumban kiesik.

170.§. A בִּין ige ragozása qal igetörzsben:

Perfectum

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	בִּין	בִּינוּ
nn.	בִּינָה	
2. szem. hn.	בִּינִיתָ	בִּינִיתֶם

nn.	בְּנֵתָּ	בְּנֵתָן
1. szem.	בְּנֵתִי	בְּנֵי

(Az egyes szám 3. személyben előfordul a בֵּין , בֵּינָה alak is.)

Inperfectum

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	יָבִין	יָבִינוּ
nn.	תָּבִין	תָּבִינָה
2. szem. hn.	תָּבִין	תָּבִינוּ
nn.	תָּבִינִי	תָּבִינָה
1. szem.	אָבִין	נָבִים

(Wáw consecutivummal az imperfectum: וַיָּבִין)

171.§. A בֵּין ige ragozása a továbbiakban az ע"ו ige mintájára történik. Tehát pl.

Nifal perf.: נָבִין ...

Hifil perf.: תָּבִין ...

Az intenzív igeformák formája itt is pólél, pólal, illetve hitpólél.

172.§. Az ע"ו és ע"ו ige ragozása annyira közel áll egymáshoz, hogy van néhány ige, amelynek mind a két változata előfordul. Az ilyeneknek a szótári jelzése a következő: גּוּל-גִּיל = „ujjong”. A qal imperfectumban mind a két ragozási forma előfordulhat ugyanabban a jelentésben: יָגִיל , illetve יָגִיל .

Az ע"ע ige.

Paradigma: קָבַב = „körülvesz”.

173.§. Az קָבַב megnevezés némileg eltérő értelmű az eddig látottaktól, mert nem azt akarja kifejezni, hogy az ige 2. gyökmássalhangzója ע , hanem azt, hogy a 3. gyökmássalhangzó ugyanaz, mint a középső, pl. קָלַל , קָצַץ stb.

Ezeknek az igéknek legfőbb rendhagyó jellegzetessége abban áll, hogy néhány esettől eltekintve, a két azonos mássalhangzó egybeolvad. Szó közepén ez kettőzéshez vezet, amit az írásban dágés forte jelez. Szó végén a kettőzés elmarad, szó végi mássalhangzóba dágés forte nem írunk.

174.§. A qal imperfectum 3. személyű alakjaiban a két azonos mássalhangzó általában külön írva marad. A 2. és 1. személyben azonban már egybeolvadnak, azonkívül ezekben az esetekben a kettőzött mássalhangzó és a suffixum közé egy elválasztó ם magánhangzó kerül. Pl.

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	סָבַב	סָבְבוּ
nn.	סָבְבֻהוּ	
2. szem. hn.	סָבַוְתָּ	סָבְוּתָּם
stb.		

175.§. Van azonban néhány olyan (főként intranszitiv jelentésű) ige, amelyeknek a qal perfectumában a 3. személyű alakok is összevontan jelentkeznek a két azonos hangzó. Pl. a קָלַל = „könnyűnek lenni” (erkölcsi értelemben is) ige ellentéte, a כָּבַד = „súlyosnak, megbecsültnek lenni”.

A קָלַל ige qalperfectuma:

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	קָל	קָלוּ
nn.	קָלָה	
2. szem. hn.	קָלוּתָּ	קָלוּתָּם
stb.		

176.§. Qal imperfectumban az azonos magánhangzók összeolvadnak; az eredetileg közöttük állott ó magánhangzó egy szótaggal előre kerül, a prefixum alatt a magánhangzó áll. A többes nőnemű alakokban a suffixumot egy elválasztó םֿ magánhangzó előzi meg; az előtte levő szótagban a hosszú ó tömagánhangzó rövid u-ra változik. Pl.

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	יָסַב	יָסְבוּ
nn.	יָסְבֻהוּ	יָסְבֻיָּהוּ
stb.		

A qal igtörzs többi alakjait lásd a VIII. sz. táblázatban.

177.§. A nifal, hifil és hofal igtörzsek perfectuma ugyanolyan séma szerint alakul, mint a qal igtörzsben, csupán a magánhangzók alakulása más és más. A kettőzés és a suffixumok előtt belépő elválasztó magánhangzók rendje azonban ugyanaz.

A perfectumi és imperfectumi alakok az egyes szám 3. szem. hímnem esetében a következők:

	Perfectum	Imperfectum
Nifalban:	נָסַב	יָסַב
Hifilben:	הִסַּב	יָסַב

Hofalban:

הוֹסֵב

יֹסֵב

A részletes ragozást lásd a táblázatban.

178.§. Az ע"ע igék, alapformájuk adottságából következően is, az intenzív igitörzseket ugyanúgy képezik, mint az ו"ו igék; az igitörzsek neve tehát pólél, pólal és hitpólél. A קִבֵּב igénél még arra kell ügyelnünk, hogy mivel az 1. gyökmássalhangzó ún. sziszegő hang, a hitpólél alakok képzése metatheszisszel történik. A teljes ragozási minta a VIII. sz. táblázatban látható.

VIII. sz. táblázat

Az ע"ע igék ragozása.

קִבֵּב = körülvesz

	Qal	Nifal	Pólél	Pólal	Hifíl	Hofal	Hitpólél
Perfectum Többsz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	קִבֵּב	קִבֵּב	סִבֵּב	סִבֵּב	הִסֵּב	הוֹסֵב	הִסְתִּיב
	קִבְּבָה	קִבְּבָה	סִבְּבָה	סִבְּבָה	הִסְבָּה	הוֹסְבָה	הִסְתִּיבָה
	סִבְּוֹת	סִבְּוֹת	סִבְּוֹת	סִבְּוֹת	הִסְבֹּת	הוֹסְבוֹת	הִסְתִּיבֹת
	סִבְּוֹתֵי	סִבְּוֹתֵי	סִבְּוֹתֵי	סִבְּוֹתֵי	הִסְבֹּתֵי	הוֹסְבוֹתֵי	הִסְתִּיבֹתֵי
	קִבְּבוּ	קִבְּבוּ	סִבְּבוּ	סִבְּבוּ	הִסְבוּ	הוֹסְבוּ	הִסְתִּיבוּ
	סִבְּוֹתֶם	סִבְּוֹתֶם	סִבְּוֹתֶם	סִבְּוֹתֶם	הִסְבוֹתֶם	הוֹסְבוֹתֶם	הִסְתִּיבוֹתֶם
	סִבְּוֹתֵיךְ	סִבְּוֹתֵיךְ	סִבְּוֹתֵיךְ	סִבְּוֹתֵיךְ	הִסְבוֹתֵיךְ	הוֹסְבוֹתֵיךְ	הִסְתִּיבוֹתֵיךְ
	סִבְּוֹנוֹ	סִבְּוֹנוֹ	סִבְּוֹנוֹ	סִבְּוֹנוֹ	הִסְבֹּנוֹ	הוֹסְבֹנוֹ	הִסְתִּיבֹנוֹ
Imperfectum Többsz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	יִסֵּב	יִסֵּב	יִסְבֵּב	יִסְבֵּב	יִסֵּב	יֹסֵב	יִסְתִּיב
	תִּסֵּב	תִּסֵּב	תִּסְבֵּב	תִּסְבֵּב	תִּסֵּב	תוֹסֵב	תִּסְתִּיב
	תִּסְבֵּי	תִּסְבֵּי	תִּסְבֵּי	תִּסְבֵּי	תִּסְבֵּי	תוֹסְבֵי	תִּסְתִּיבֵי
	אִסֵּב	אִסֵּב	אִסְבֵּב	אִסְבֵּב	אִסֵּב	אֹסֵב	אִסְתִּיב
	יִסְבּוּ	יִסְבּוּ	יִסְבּוּ	יִסְבּוּ	יִסְבּוּ	יֹסְבּוּ	יִסְתִּיבוּ
	תִּסְבְּיָנָה	תִּסְבְּיָנָה	תִּסְבְּיָנָה	תִּסְבְּיָנָה	תִּסְבְּיָנָה	תוֹסְבְּיָנָה	תִּסְתִּיבְּיָנָה
	תִּסְבּוּ	תִּסְבּוּ	תִּסְבּוּ	תִּסְבּוּ	תִּסְבּוּ	תוֹסְבּוּ	תִּסְתִּיבוּ
	נִסְבּוּ	נִסְבּוּ	נִסְבּוּ	נִסְבּוּ	נִסְבּוּ	נֹסְבּוּ	נִסְתִּיבוּ
Imperat. T.sz. E.sz.	סֵב	הִסֵּב	סִבֵּב		הִסֵּב		הִסְתִּיב
	סְבֵי	הִסְבֵי	סִבְּבֵי	Nincs!	הִסְבֵי	Nincs!	הִסְתִּיבֵי
	סְבוּ	הִסְבוּ	סִבְּבוּ	Nincs!	הִסְבוּ	Nincs!	הִסְתִּיבוּ
	סְבִינָה	הִסְבִינָה	סִבְּבִנָה		הִסְבִינָה		הִסְתִּיבִנָה

Coh.	אָסַבְה נִסְבְה	אָסַבְה נִסְבְה	אָסוּבְבְה נִסוּבְבְה	Nincs!	אָסַבְה נִסְבְה	Nincs!	אָסַתוּבְבְה נִסַתוּבְבְה
Inf. c. a.	סָבּוּב סָב	הִסּוּב הִסָב	סוּבְב סוּבְב	סוּבְב סוּבְב	הִסָב הִסָב	הוּסָב הוּסָב	הִסַתוּבְב הִסַתוּבְב
Part. P. A.	סָבְב סָבּוּב	נָסָב	מְסוּבְב	מְסוּבְב	מְסָב	מוּסָב	מְסַתוּבְב

A ל"ה igék.

Paradigma: גָּלָה = „leleplez”

179.§. A ל"ה igék eredetileg , ל"י ritkábban ל"ו igék voltak, más szóval a 3. gyökmássalhangzójuk eredetileg י , illetve ו volt. A גָּלָה ige eredeti alakja גָּלַי volt, a שָׁחָה (= „leborulva imád”) eredetileg שָׁחַו volt. Az eredeti י , illetve ו mássalhangzó azonban idővel lekopott, vagy összevonódott a megelőző magánhangzóval, és azt megnyújtotta. Mai formájában a גָּלָה igealak végén levő ה nem valódi mássalhangzó, csak mater lectionis jelleggel szerepel. Az eredeti י az írásban gyakran (különösen a perfectumban) mater lectionisként van jelen, mint a chireq gádól, illetve a cére gádól kiegészítője. Valóságos j mássalhangzóként csupán egy esetben tér vissza: a qal igetörzs passzív particípiumában.

180.§. A ל"ה igék ragozási rendjének egyik legfontosabb jellegzetessége az ún. uniformizálás. Azt értjük ez alatt, hogy az azonos igealakok mindegyik igetörzsben azonosan végződnek. Így minden igetörzs perfectuma (E/3. szem. hímnemben) הַ- -ra végződik, minden imperfectum הַ- re; az imperativusok végződése הַ- , az infinitivus constructusoké הַ- , a particípiumoké pedig הַ- .

181.§. A perfectumok ragozására jellemző még, hogy az egyes zám 3. szem. nőnemű alakjában a suffixum elé egy ה hangzó kerül; a továbbiakban pedig a suffixumot hosszú í, vagy é hangzó előzi meg. Kivétel a többes 3. szem., amely összevont alak.

A qal perfectum ragozása tehát így indul:

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	גָּלָה	גָּלוּ
nn.	גָּלְתָהּ	
2. szem. hn.	גָּלִיתְּ	גָּלִיתֶם
stb.		

182.§. Az imperfectumok ragozásánál, az ִּֿ uniformis-végződésen kívül ügyelni kell az összevont igealakokra, amelyekben a magánhangzó suffixum előtt a ִּ kiesik (egy 2. szem. nőnem, többes 3. és 2. szem. hímnem). A többes számú nőnemű alakokban a suffixumok elé a már több alkalommal látott ִּֿ elválasztó magánhangzó kerül.

183.§. A jussivus első három alakjánál a ִּ végződés elmarad; ez a nyelvtani jelenség az apokópé (128.§. b. pont). A qal igetörzsön kívül ilyen apokopált jussivust találunk még a piél és a hifíl igetörzsben is. A magánhangzók az apokópé miatt átrendeződnek, főleg hifílben; a piél igetörzsben viszont megmarad az 1. gyökmássalhangzó alatti patach magánhangzó, s ez segít a felismerésben, mivel at egyébként jellemző kettőzés a szó végére került 2. gyökmássalhangzóban elmarad.

Jussivus alakok egyes számban:

	Qal	Piél	Hifíl
3. szem. hn.	יִגַּל	יִגַּל	יִגַּל
nn.	תִּגַּל	תִּגַּל	תִּגַּל
2. szem. hn.	תִּגַּל	תִּגַּל	תִּגַּל
nn.	תִּגַּלִּי	תִּגַּלִּי	תִּגַּלִּי

184.§. Apokópé történik akkor is, ha az imperfectumi alakok elé wáv consecutivum járul:

	Qal	Piél	Hifíl
3. szem. hn.	וַיִּגַּל	וַיִּגַּל	וַיִּגַּל
nn.	וַתִּגַּל	וַתִּגַּל	וַתִּגַּל
	stb.		

185.§. Az imperativusokat a szokott módon képezzük: elhagyjuk a prefixumokat, az uniformis-végződés: ִּֿ .

A cohortativus képzésénél viszont nem alkalmazzuk a szokásos ִּֿ hosszabbítást. A cohortativus alakok egyszerűen azonosak a qal imperfectum 1. személyű alakjaival.

186.§. Az igenevek képzése a megszokott módon történik, csupán a 180.§. -ban említett uniformis-végzödésekre (és a qal passzív particípium egyedül álló képzésére) kell ügyelni.

Egyebekben lásd a IX. sz. táblázatot.

187.§. Az eredetileg ִּֿֿֿ formájú ִּֿֿֿ ige (két kivételes esettől eltekintve) csak a hitpaél igetörzsben fordul elő, a már említett „leborulva imád” jelentésben (Istennek és a királyoknak kijáró tiszteletadás, latin szóval: adoratio). Az eredeti ִּֿֿֿ

az egész igetörzs ragozásában visszatér w mássalhangzóként. Ügyelni kell még arra, hogy a ragozás -lévén az 1. gyökmássalhangzó ש sziszegő hang-metatheszisszel történik. Az ige néhány fontosabb alakja a következő:

Perfectum egyes 3. szem. hn. השתחווה

2. szem. hn. השתחווית

Imperf. egyes 3. szem. hn. ישתחווה

nn. תשתחווה

Infinitivus constructus: השתחווה

	Qal	Nifal	Piél	Pual	Hifíl	Hofal	Hitpaél
Perfectum Többsz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	גָּלָה	נִגְלָה	גָּלָה	גָּלָה	הִגְלָה	הִגְלָה	הִתְגַּלָּה
	גָּלְתָה	נִגְלְתָה	גָּלִיתָה	גָּלִיתָה	הִגְלִיתָה	הִגְלִיתָה	הִתְגַּלְתָּה
	גָּלִיתָ	נִגְלִיתָ	גָּלִיתָ	גָּלִיתָ	הִגְלִיתָ	הִגְלִיתָ	הִתְגַּלִּיתָ
	גָּלִיתְ	נִגְלִיתְ	גָּלִיתְ	גָּלִיתְ	הִגְלִיתְ	הִגְלִיתְ	הִתְגַּלִּיתְ
	גָּלִיתִי	נִגְלִיתִי	גָּלִיתִי	גָּלִיתִי	הִגְלִיתִי	הִגְלִיתִי	הִתְגַּלִּיתִי
	גָּלוּ	נִגְלוּ	גָּלוּ	גָּלוּ	הִגְלוּ	הִגְלוּ	הִתְגַּלוּ
	גָּלִיתֶם	נִגְלִיתֶם	גָּלִיתֶם	גָּלִיתֶם	הִגְלִיתֶם	הִגְלִיתֶם	הִתְגַּלִּיתֶם
	גָּלִיתֶן	נִגְלִיתֶן	גָּלִיתֶן	גָּלִיתֶן	הִגְלִיתֶן	הִגְלִיתֶן	הִתְגַּלִּיתֶן
Imperfectum Többsz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	יִגְלֶה	יִנְגַּלֶה	יִגְלֶה	יִגְלֶה	יִגְלֶה	יִגְלֶה	יִתְגַּלֶּה
	תִּגְלֶה	תִּנְגַּלֶה	תִּגְלֶה	תִּגְלֶה	תִּגְלֶה	תִּגְלֶה	תִּתְגַּלֶּה
	תִּגְלֶה	תִּנְגַּלֶה	תִּגְלֶה	תִּגְלֶה	תִּגְלֶה	תִּגְלֶה	תִּתְגַּלֶּה
	תִּגְלִי	תִּנְגַּלִי	תִּגְלִי	תִּגְלִי	תִּגְלִי	תִּגְלִי	תִּתְגַּלִּי
	אִגְלֶה	אִנְגַּלֶה	אִגְלֶה	אִגְלֶה	אִגְלֶה	אִגְלֶה	אִתְגַּלֶּה
	יִגְלוּ	יִנְגַּלוּ	יִגְלוּ	יִגְלוּ	יִגְלוּ	יִגְלוּ	יִתְגַּלוּ
	תִּגְלִינָה	תִּנְגַּלִּינָה	תִּגְלִינָה	תִּגְלִינָה	תִּגְלִינָה	תִּגְלִינָה	תִּתְגַּלִּינָה
	תִּגְלוּ	תִּנְגַּלוּ	תִּגְלוּ	תִּגְלוּ	תִּגְלוּ	תִּגְלוּ	תִּתְגַּלוּ
Imperat. T.sz. E.sz.	גָּלָה	הִגְלָה	גָּלָה		הִגְלָה		הִתְגַּלָּה
	גָּלִי	הִגְלִי	גָּלִי		הִגְלִי		הִתְגַּלִּי
	גָּלוּ	הִגְלוּ	גָּלוּ	Nincs!	הִגְלוּ	Nincs!	הִתְגַּלוּ
	גָּלִינָה	הִגְלִינָה	גָּלִינָה		הִגְלִינָה		הִתְגַּלִּינָה

Coh.	אָגְלָה נִגְלָה	אֶגְלָה נִגְלָה	אֲגְלָה נִגְלָה	Nincs!	אֶגְלָה נִגְלָה	Nincs!	אֶתְגְּלָה נִתְגְּלָה
Inf. c. a.	גָּלָה גָּלוּת	נִגְלָה הִגְלוּת	גָּלָה גָּלוּת	גָּלָה גָּלוּת	הִגְלָה הִגְלוּת	הִגְלָה הִגְלוּת	הִתְגְּלָה הִתְגְּלוּת
Part. P. A.	גָּלָה גָּלוּי	נִגְלָה	מִגְלָה	מִגְלָה	מִגְלָה	מִגְלָה	מִתְגְּלָה

A ל"א igék.

Paradigma: מְצָא = „talál”.

188.§. Az e csoportba tartozó igék 3. gyökmássalhangzója gyenge א , amely tehát itt nem tekintendő gutturálisnak. Gyengeségét mutatja, hogy az esetek nagy többségében mássalhangzó értékét elveszti. Ha utána mássalhangzóval kezdődő suffixum következik, még sewát sem kap (kvieszkál), ilyenkor az előtte álló tőmagánhangzó meghosszabbodik. Mindamellet az א az írásban megmarad.

189.§. A qal igetörzsre jellemző, perfectumban és imperfectumban egyaránt, az א előtt álló á tőmagánhangzó.

A többi igetörzsök perfectumában a 2. és 1. személyű alakokban é tőmagánhangzó szerepel. Pl.

	Qal	Nifal	Hifil
Perf. E/3. szem. hn.	מָצָא	נִמְצָא	הִמְצִיא
nn.	מִצְאָה	נִמְצְאָה	הִמְצִיָּאָה
2. szem. hn.	מָצַאתָ	נִמְצַאתָ	הִמְצִאתָ
nn.	מִצְאתָ	נִמְצַאתָ	הִמְצִאתָ
1. szem.	מָצַאתִי	נִמְצַאתִי	הִמְצַאתִי

190.§. Az imperfectumi alakok képzése szabályszerű. Érdeemes megjegyezni, hogy a suffixum nélküli alakokra az ún. mély hangzású igetörzsökben (qal, pual, hofal) jellemző az á tőmagánhangzó; a magasabb hangzásúakban (nifal, piél, hitpaél) az é tőhangzó. Hifilben a hosszú í csaknem mindenütt megmarad. Valamennyi igetörzsben az imperfectum többes számú nőnemű alakjaiban a kvieszkáló א elé egy (mater lectionis nélküli) szegől magánhangzó kerül. Pl. qalban: הִתְמַצְאָנָה . A részletes ragozást lásd a X. sz. táblázatban.

X. sz. táblázat
A igék ragozása.

קָטַף = talál

	Qal	Nifal	Piel	Pual	Hifil	Hofal	Hitpaél	
Perfectum Többes sz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	קָטַף קָטַפְתָּ קָטַף קָטַפְתָּ קָטַף קָטַפְתָּ קָטַפְתָּ קָטַפְתָּ	נִקְטַף נִקְטַפְתָּ נִקְטַף נִקְטַפְתָּ נִקְטַף נִקְטַפְתָּ נִקְטַפְתָּ נִקְטַפְתָּ	קָטַף קָטַפְתָּ קָטַף קָטַפְתָּ קָטַף קָטַפְתָּ קָטַפְתָּ קָטַפְתָּ	קָטַף קָטַפְתָּ קָטַף קָטַפְתָּ קָטַף קָטַפְתָּ קָטַפְתָּ קָטַפְתָּ	הִקְטִיף הִקְטִיפְתָּ הִקְטִיף הִקְטִיפְתָּ הִקְטִיף הִקְטִיפְתָּ הִקְטִיפְתָּ הִקְטִיפְתָּ	הִקְטִיף הִקְטִיפְתָּ הִקְטִיף הִקְטִיפְתָּ הִקְטִיף הִקְטִיפְתָּ הִקְטִיפְתָּ הִקְטִיפְתָּ	הִתְקַטַּף הִתְקַטַּפְתָּ הִתְקַטַּף הִתְקַטַּפְתָּ הִתְקַטַּף הִתְקַטַּפְתָּ הִתְקַטַּפְתָּ הִתְקַטַּפְתָּ	
Imperfectum Többes sz. Egyes sz. 1. 2. 3. 1. 2. 3.	יִקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף אִקְטֹף יִקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ נִקְטֹף	יִקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף אִקְטֹף יִקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ נִקְטֹף	יִקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף אִקְטֹף יִקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ נִקְטֹף	יִקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף אִקְטֹף יִקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ נִקְטֹף	יִקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף אִקְטֹף יִקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ נִקְטֹף	יִקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף אִקְטֹף יִקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ נִקְטֹף	יִקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף תִּקְטֹף אִקְטֹף יִקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ תִּקְטֹפוּ נִקְטֹף	יִתְקַטֵּף תִּתְקַטֵּף תִּתְקַטֵּף תִּתְקַטֵּף אִתְקַטֵּף יִתְקַטְּפוּ תִּתְקַטְּפוּ תִּתְקַטְּפוּ נִתְקַטֵּף
Imperat. T.sz. E.sz.	קָטַף קָטֹף קָטֹף קָטֹף	הִקְטֵף הִקְטֹף הִקְטֹף הִקְטֹף	קָטַף קָטֹף קָטֹף קָטֹף	Nincs!	הִקְטֵף הִקְטֹף הִקְטֹף הִקְטֹף	Nincs!	הִתְקַטֵּף הִתְקַטֹּף הִתְקַטֹּף הִתְקַטֹּף	
Coh.	אִקְטֹף נִקְטֹף	אִקְטֹף נִקְטֹף	אִקְטֹף נִקְטֹף	Nincs!	אִקְטֹף נִקְטֹף	Nincs!	אִתְקַטֵּף נִתְקַטֵּף	
Inf. c. a.	קָטֹף קָטֹף	נִקְטֹף הִקְטֹף	קָטֹף קָטֹף	קָטֹף קָטֹף	הִקְטֹף הִקְטֹף	הִקְטֹף הִקְטֹף	הִתְקַטֵּף הִתְקַטֵּף	
Part. P. A.	קָטֹף קָטֹף	נִקְטֹף	קָטֹף	קָטֹף	מִקְטֹף	קָטֹף	מִתְקַטֵּף	

Többszörösen rendhagyó ragozású igék.

191.§. Ha egy igének nemcsak egy, hanem két, esetleg mindhárom gyökmássalhangzója, akkor a ragozásban összetetten kell érvényesíteni mindazokat a rendhagyó megoldásokat, amelyeket külön-külön megismertünk.

Példának vegyünk néhány gyakran előforduló, többszörösen rendhagyó ragozású igét.

192.§. Az עָשָׂה = „tesz, cselekszik” ige egyfelől primae gutturális, tehát az elejét az עָמַד mintájára ragozzuk, másfelől הִלֵּל ige, ezért a vége a נָלַח ige ragozási szabályai szerint alakul. Pl. qal imperfectumban a következőképpen ragozzuk:

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	יַעֲשֶׂה	יַעֲשׂוּ
nn.	תַּעֲשֶׂה	תַּעֲשִׂינָה
2. szem. hn.	תַּעֲשֶׂה	תַּעֲשׂוּ
nn.	תַּעֲשִׂי	תַּעֲשִׂינָה
1. szem.	אֶעֱשֶׂה	

193.§. Gyakran előfordul, csaknem kizárólagosan hífil igitörzsben, a נָכַח = „üt, megver” jelentésű ige. Lévéen הִכָּה ige, az 1. gyökmássalhangzó a megszokott helyzetekben (135.§.) asszimilálódik. A 3. gyökmássalhangzóját tekintve הִלֵּל ige. Hífil imperfectumát tehát a következőképpen ragozzuk:

	Egyes szám	Többes szám
3. szem. hn.	יִכֶּה	יִכּוּ
nn.	תִּכֶּה	תִּכְּיִנָּה
	stb.	

A wáw consecutivumos imperfectum apokopált alak:

E/3. szem. hn.	וַיִּכֶּה	
nn.	וַיִּכְּיִנּוּ	stb.

194.§. A יָצָא = „kijön” ige részint (ו י) פִּי , részint הִלֵּל ige. Qal imperfectuma (a יָצָא ige mintájára):

E/3. szem. hn.	יֵצֵא	
nn.	יֵצְאוּ	stb.

Ragozása hífil perfectumban:

E/3. szem. hn.	הוֹצִיא	= kihozott
nn.	הוֹצִיאוּ	

2. szem. hn. הוֹצֵאתָ stb.

Pl. הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם = Kihoztalak Egyiptom földjéről.

195.§. Az egyik leggyakrabban előforduló ige: רָאָה = "lát". Ragozásánál érvényesül a gutturális és a ל"ה jelleg egyaránt. Néhány gyakori alakja a következő:

Qal imperf. egyes szám:

3. szem. hn. יִרְאֶה = lát

nn. תִּרְאֶה

Ugyanezek az alakok wáw consecutivummal:

3. szem. hn. וַיִּרְאֶה = és látta

nn. וַתִּרְאֶה

Infinitivus abs.: רֹאֵה

constr.: רְאוּת

A nifal imperfectum egyes szám:

3. szem. hn. יִרְאֶה = látszik, megjelenik

nn. תִּרְאֶה

A hifil perfectum ragozása:

E/3. szem. hn. הִרְאָה = láttatott, mutatott

nn. הִרְאָתָה

2. szem. hn. הִרְאִיתָ stb.

Az imperfectum egyes száma:

3. szem. hn. יִרְאֶה = láttat, mutat

nn. תִּרְאֶה

196.§. Érdekes a נָקָה ige, amely csak nifal és piél igitörzsben fordul elő; mifalban „ártatlannak lenni”, piélben „ártatlannak nyilvánítani” jelentésben. A ל"ה jelleg miatt a perfectum mindkét igitörzsben egyforma: נָקָה , נִקְתָּה stb. Csak az imperfectumban észlelhető a formai különbség: Nifalban: יִנְקֶה , piélben: יִנְקֶה . A III. parancsolathoz fűzött intelem: לֹא יִנְקֶה יְהוָה = „nem hagyja az Úr büntetés nélkül ... ”

Említve volt, hogy az egyes héber igéknek valamennyi alakját lehet képezni „papíron”, a valóságban azonban az igéknek nem minden igitörzse és azokon belül sem minden alakja fordul elő a héber nyelvben, a héber Ószövetségben sem. A nagy héber szótárak, amilyen pl. a Gesenius (német),

Koehler-Baumgartner (német és angol), az igegyök után felsorolják azokat az igealakokat, amelyek a bibliai szövegekben előfordulnak. Vannak azonkívül ún. analitikus szótárak, amelyek az igegyök megtalálását megkönnyítik az által, hogy közölnek minden előforduló szóalakot (az abc betűrendjébe besoroltan), és rámutatnak az igegyökre. Ilyennek tartható részben a német König féle szótár (a nehezebb igealakok felsorolásával), legnépszerűbb e nemben az angol Davidson féle teljes analitikus szótár.